

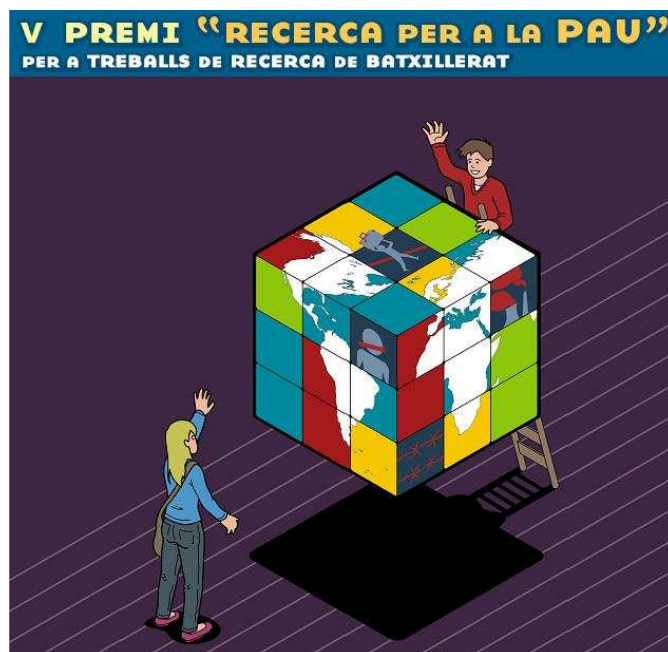
Teatre en Valors

“Per tu, que saps que el ser humà és, sobre tot, un ser racional”

Elisabet Miquel Verdés

Tutora: Araceli López Herrera
IES Alexandre de Riquer, de Calaf
Curs 2009/2010

Aquest treball de recerca de Batxillerat ha participat en el V Premi Recerca per a la Pau de la Universitat de Barcelona.

http://www.solidaritat.ub.edu/premi_pau/

Organitzen:

 UNIVERSITAT DE BARCELONA

 Fundació Solidaritat UB

 ice UB

Amb el suport de:

 Ajuntament de Barcelona

 Diputació Barcelona

 Generalitat de Catalunya
Departament d'Interior,
Relacions Institucionals i Participació
Oficina de Promoció de la Pau
i dels Drets Humans

 Consell Comarcal del Garrí

Aquesta obra està subjecta a una llicència de Reconeixement-No comercial, de Creative Commons

Pròleg

Abans de que llegeixi res, el convido a fer la prova.

Miri el quadre. Observi'l atentament. Cada racó i cada color. Miri i observi'l bé. No digui res, simplement observi'l, i pensi què és el que hi veu?

Agraïments

Sense la col·laboració d'algunes persones i entitats, aquest treball no s'hagués pogut realitzar. Moltes gràcies per la vostra ajuda.

- A totes les companyies de teatre, per prestar-me el seu temps i per ensenyar-me la seva feina.
- A l'Albert, la Cristina i en Jordi per ajudar-me en l'obra teatral. Gràcies per la vostra paciència i voluntat.
- Als alumnes, pares i mestres de 1r d'ESO del curs 2008-2009 per la seva participació en el reportatge.
- Als actors de Teatre en l'educació per respondre'm també en el reportatge.
- A l'Héctor Aristizabal per donar-me un cop de mà tot i la distància que ens separa.
- A la Laia Montaña per ajudar-me sempre que ho he necessitat.
- A en Jordi Fitó per prestar-me el seu temps i el seu equip de gravació musical.
- A l'Araceli López, la meva tutora de seguiment.
- I a la família i amics per la seva ajuda i recolzament.

<u>Índex</u>	<u>Pàg.</u>
1.- <u>Introducció</u>	4
2.- <u>Inicis</u>	6
2.1.- Augusto Boal	6
2.2.- Teatre de l'Oprimit	7
2.2.1.- <u>Teatre Fòrum</u>	9
2.2.2.- <u>Teatre Invisible</u>	10
3.- <u>Les Companyies</u>	11
3.1.- Teatre en l'educació	12
3.1.1.- <u>La Companyia</u>	13
3.1.2.- <u>Qui la forma</u>	14
- Directors.....	14
- Actors.....	14
- Assessors pedagògics.....	15
- Tècnics.....	15
3.1.3.- <u>Produccions Teatral</u> s.....	16
3.1.3.1.- <u>Compta amb mi</u>	18
Sinopsi.....	18
Debat.....	18
Fitxa tècnica.....	20
3.1.3.2.- <u>I ara, què?</u>	21
Sinopsi.....	21
Debat.....	21
Fitxa tècnica.....	23
3.1.3.3.- <u>Jugo Jo</u>	24
Sinopsi.....	24
Debat.....	24
Fitxa tècnica.....	26
3.1.3.4.- <u>Kdem x acaba pto?</u>	27
Sinopsi.....	27
Debat.....	27
Fitxa tècnica.....	29
3.1.4.- <u>Experiència personal</u>	30

3.2.- Forn de teatre Pa'tothom.....	34
3.2.1.- <u>La Companyia</u>	35
3.2.2.- <u>Qui la forma</u>	36
- Components.....	36
- Grup teatral.....	37
- Col·laboradors externs.....	37
3.2.3.- <u>Projectes d'intervenció social</u>	38
- La FAPAC.....	38
- Projecte Shirine.....	38
- Jo i els altres, una experiència de vida.....	38
- L'Istituto Teatrale Europeo- I.T.E.....	38
- Amina busca feina.....	38
- Teatre a Centres Penitenciaris.....	39
- Usuaris de drogues i metadona.....	39
- Disminuïts psíquics.....	39
- Teatre invisible.....	39
- Teatre per a infants.....	39
- De Professió: PARES.....	40
3.2.4.- <u>Trobada internacional de teatre i educació</u>	40
- Experiència personal.....	43
3.3.- Teatre acció.....	46
3.3.1.- <u>La Companyia</u>	47
3.3.2.- <u>Qui la forma</u>	48
3.3.3.- <u>Produccions Teatral</u> s.....	48
3.3.3.1.- Que sí, Vida!	49
- Material complementari.....	50
3.3.3.2.- Dóna igual!	51
3.3.3.3.- Ja n'hi ha prou!	51
3.3.3.4.- No em ratllis!!!	52
- Material complementari.....	52
3.3.4.- <u>Experiència personal</u>	53

4.- <u>Com fer una obra de teatre educativa?</u>	55
4.1.- Introducció	56
4.1.1.- <u>Tècniques apreses</u>	57
- Teatre en l'educació.....	57
- Forn de teatre Pa'tothom.....	58
- Teatre acció.....	59
4.1.2.- <u>La pròpia creació</u>	60
- Muntatge d' <i>El Doble Secret</i>	62
- Diari personal.....	69
4.2.- Guió d'<i>El Doble Secret</i>	74
4.2.1.- <u>Guia didàctica</u>	95
4.3.- Conclusions	101
5.- <u>El Reportatge</u>	104
6.- <u>Conclusions</u>	107
7.- <u>Bibliografia</u>	109
8.- <u>Annexos</u>	111
8.1.- Annex 1: Cartes d'acreditació	111
8.2.- Annex 2: Entrevistes a les companyies	115
8.3.- Annex 3: Guió del reportatge 19 de març del 2009	129
8.4.- Annex 4: Interpretacions del quadre <i>El Doble Secret</i> dels espectadors de l'obra	132

1.- INTRODUCCIÓ

Teatre en valors. Dos conceptes molt importants per a mi.

El teatre per a mi és essència. Tot és teatre: anar a treballar, el cafè del matí o simplement dir bona nit. Nosaltres som el teatre. I com va dir el gran Augusto Boal, *“Tots som veritables artistes. Sense el teatre, no aprendríem a veure allò que ressalta a la vista, però que som incapaços de veure a l'estar tan habituats a mirar-lo. Allò que ens és familiar es converteix en invisible: fer teatre, al contrari, il·lumina l'escenari de la nostra vida quotidiana”*.

Valors: una paraula d'immens significat. Són molts els valors, les qualitats que com individus tenim. Però, des del meu punt de vista, el més important és la capacitat de raonament. És una fruita pròpia, que s'ha de cultivar, mimar i deixar madurar quan creixes, quan ets jove: quan t'eduques.

Així doncs, que millor que fer el meu treball de recerca enfocat en aquest tema per poder aprofundir en ell i coneixe'l.

Tot va començar a Sort. Abans, volia encarar el meu treball cap a una patologia psiquiàtrica. Escollir una malaltia, estudiar-la i donar-la a conèixer. Però la privacitat dels malalts, entre altres coses, m'impedia seguir endavant. Així que, entre mig de muntanyes, vaig pensar en un altre tema totalment diferent, però que igualment m'apassionava: el teatre. Potser era un tema massa ampli, calia concretar-lo. I tot parlant amb el professor, sense més ni menys, vaig preguntar: “l teatre en valors?”. M'agradava com sonava: Teatre en valors.

Era un bon tema. Hi havia molt a dir. Actualment, ens mou la individualitat, l'egoisme. Estem en una societat on cada dia rebem milers de missatges que ens diuen el que hem de fer, que pensen per nosaltres, que prenen les nostres pròpies decisions, i el més trist és que nosaltres ni ho sabem.

Tenia el tema. Ara bé, com ho enfocaria? Vaig donar-hi moltes voltes. Però la meva tutora, l'Araceli Lòpez, va donar-me l'última empenta: - És nou per a tu? Doncs busca les companyies i estudia-les. Aprèn com treballen, i escriu la teva humil aportació.

Sí, aquests havien de ser els meus objectius. Si volia aconseguir escriure una petita obra, havia d'entendre el funcionament d'aquest tipus de teatre. Havia d'analitzar les obres i comprendre el perquè de cada decisió.

Però creia absolutament necessari plasmar el meu anàlisi en un reportatge. El teatre es viu, es sent. Per entendre les reaccions del públic o dels mateixos actors, era necessari que els lectors veiessin els interessos, les emocions i les opinions dels diversos implicats (alumnes, mestres, actors i pares) en una de les obres, i així poder entendre directament el perquè d'aquest teatre.

Aquest treball consta de diferent apartats. El primer d'aquests és introductori. Conté els inicis del Teatre en Valors que es troben en el Teatre de l'Oprimat creat per Augusto Boal. Són moltes les tècniques que han anat evolucionant amb aquest teatre, però vaig pensar que no era necessari explicar-les totes, ja que en les companyies estudiades només en destaquen dues: el Teatre Fòrum i el Teatre Invisible.

En aquesta part també dono a conèixer les companyies. Vaig creure important mostrar la història de cada companyia, qui en forma part i quins són els seus projectes.

La segona part conté l'explicació de com vaig crear la meua obra de teatre, així com les tècniques apreses a través de cada companyia i l'evolució de la pròpia creació. També incloc el guió de l'obra i una guia didàctica per oferir material amb el qual el professor pugui seguir treballant els valors utilitzant l'activitat teatral.

A part, adjunto dos documents visuals. Un d'ells és el reportatge de l'obra de teatre *Jugo Jo* de la companyia Teatre en l'educació, i que reflecteix el treball de la companyia amb l'opinió de tots els grups implicats dins el col·lectiu escolar: alumnes, pares i mestres.

L'altre document és la gravació de l'obra *El Doble Secret*, creada per a aquest treball i representada als alumnes de segon de Batxillerat del nostre institut.

Ja per acabar, he inclòs un annex en el que s'hi poden trobar les cartes adreçades a les companyies per obtenir l'acreditació, les entrevistes realitzades a directors, actors i tècnics de les companyies, el guió del reportatge visual i algunes de les interpretacions del quadre *El Doble Secret* que van fer els espectadors de l'obra de teatre.

En fi, la feina de les companyies, que queda reflectida en el treball, mostra una alternativa educativa que té molt a dir i molt per fer. Jo, només vull col·laborar en aquesta ajuda social mostrant una humil aportació per donar a conèixer aquesta corrent innovadora.

2.- INICIS

Teatre en valors és aquell teatre que té com a finalitat educar a l'espectador com a ésser racional.

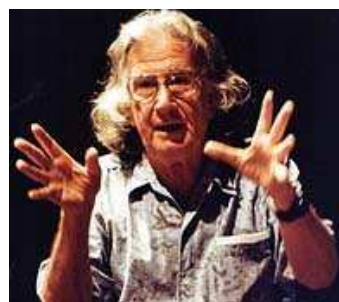
Però de tipus de teatre en valors n'hi ha molts: Teatre Fòrum, Teatre Invisible, Teatre Imatge, Teatre Legislatiu, Teatre Periodístic... ara bé, tots ells són tècniques procedents del Teatre de l'Oprimit, creat per Augusto Boal.

Així doncs, els inicis de Teatre en valors provenen del Teatre de l'Oprimit. En aquest apartat explicaré aquest teatre i dos de les seves tècniques: el Teatre Fòrum i el Teatre Invisible, així com una petita biografia del creador, l'Augusto Boal.

2.1.- Augusto Boal

Augusto Boal (1931-2009) Fill dels portuguesos José Augusto Boal i Albertina Pinto Boal, va néixer el 1931 al barri de Penha, de Río de Janeiro. Dramaturg, director i pedagog teatral, va estudiar teatre a la Universitat de Colòmbia als Estats Units. Al 1955 va tornar a Brasil i va assumir la direcció artística del Teatre Arena de São Paulo fins al 1971. En aquest mateix any es va veure obligat a exiliar-se a Argentina, on al 1974 va publicar el llibre titulat *Teatro del Oprimido* (1971). Va treballar a Portugal amb el grup A Barraca (1977) i més tard va impartir classes a Sorbona. Al 1979 va fundar un centre estable d'aprenentatge a París, el CTO (Centre du Théâtre de l'Opprimé). Les seves obres de pedagogia teatral han sigut traduïdes a més de vint-i-cinc idiomes, de les quals destaquen *Juegos para actores y no actores* (2002) i *El arco iris del deseo* (2004).

Boal ha sigut premiat, entre d'altres institucions, per la UNESCO, les Universitats de Nebraska, Göteborg i El Instituto del Teatro de Puebla. Al 1998, va rebre el Premi d'Honor de l'Institut del Teatre de Barcelona. Va ser candidat al Premi Nobel de la Pau al 2008.

El 2 de maig del 2009 i a l'edat de 78 anys mort a Río de Janeiro a causa d'una insuficiència respiratòria.

2.2.- Teatre de l'Oprimít

“El Teatro del Oprimido es teatro en la acepción más arcaica de la palabra: todos los seres humanos son actores, porque accionan, y espectadores porque observan. Somos todos espect-actores. El Teatro del Oprimido es una forma de teatro, entre todas las otras. Todo el mundo actúa, acciona e interpreta. La única diferencia entre nosotros y ellos (los actores profesionales) consiste en que los actores son conscientes de estar usando ese lenguaje, tornándose por eso más aptos para utilizarlo” (Juegos para actores y no-actores per Augusto Boal Pàg. 9)

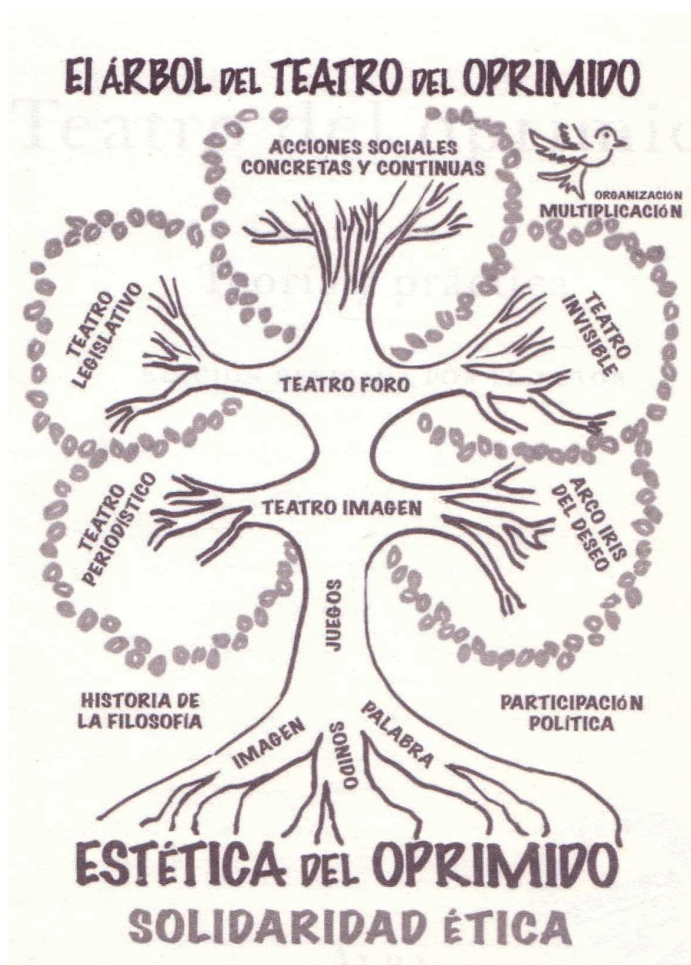
Classe de Teatre de l'Oprimít

Sota aquest lema, a la dècada del 1970 neix a Brasil el Teatre de l'Oprimít, pel dramaturg, actor, director i pedagog teatral Augusto Boal.

És un teatre que té com a metodologia promoure el teatre com expressió cultural, fonamental pel desenvolupament de la societat en conjunt, però sobretot pels grups socials menys afavorits. A través d'exercicis, jocs i tècniques teatrals, l'espectador (pensat fins ara com a ésser passiu) passa a ser protagonista de l'acció dramàtica. Aquests exercicis tenen com a objectiu utilitzar el teatre com a una eina eficaç en la comprensió i la recerca d'alternatives a problemes socials. Es tracta d'estimular a l'espectador a reflexionar sobre el passat, a transformar la realitat i inventar un futur.

El nom d'*Oprimít* prové de la finalitat d'aquest teatre: ajudar un grup vulnerable, que no té la possibilitat de defensar-se de l'exclusió social, i està sent oprimít o tractat amb injust rigor.

L'Arbre del Teatre de l'Oprimít és l'esquema perfecte per entendre i situar aquest teatre.

Fora de l'arbre i al costat de les seves arrels, trobem escrit la història de la filosofia i la participació política. Augusto Boal va estudiar la ciència que busca donar una explicació radical de la natura, de l'home i de la seva actuació, i també els corrents polítics que ajuden a l'opressió de la societat. A partir d'aquí, a través de la imatge, del so, de les paraules i dels jocs (elements del llenguatge teatral), crea dos tècniques teatrals: el Teatre Imatge i el Teatre Fòrum. Aquests tipus de teatre són el tronc de l'arbre, són els que donen peu al desenvolupament del Teatre de l'Oprimít, que segueix creant i

creant per buscar noves alternatives d'aprenentatge, com ara el Teatre Periodístic, el Teatre Legislatiu, el Teatre Invisible, l'Arco iris del desig i les Accions socials concretes i contínues. El fruit d'aquesta evolució són les persones, el seu aprenentatge, la seva reflexió... El desig del Teatre de l'Oprimít és donar aquest fruit. És per això que busca la multiplicació, busca difondre aquest teatre perquè cada dia siguin més les persones que puguin reflexionar i aprendre.

Actualment, les tècniques del Teatre de l'Oprimít són utilitzades com a eines en diverses branques humanístiques com la psicologia, la psicoteràpia, l'art, l'educació, el treball social i polític.

Són moltes les tècniques d'aquest teatre, però només estudiaré dues: el Teatre Fòrum i el Teatre Invisible, ja que les companyies que he triat utilitzen aquestes tècniques.

2.2.1.- Teatre Fòrum

“El Teatro Foro tiene reglas, estas pueden ser modificadas, pero siempre existirán, para que todos participen y una discusión profunda y fecunda pueda nacer. Las reglas fueron descubiertas y no inventadas. Son necesarias para que se produzca el efecto deseado: el aprendizaje de los mecanismos por los cuales una opresión se produce, el descubrimiento de tácticas y estrategias para evitarlo y el ensayo de esas prácticas.”
(Juegos para actores y no-actores per Augusto Boal Pàg. 28)

El Teatre Fòrum és una tècnica pensada per a solucionar conflictes en diferents col·lectius, ja sigui un grup de joves, els empleats d'una empresa, un grup de pares o una comunitat de veïns.

Consisteix en muntar una petita obra de teatre en la que es reflecteixi el conflicte existent i real en un col·lectiu determinat. En l'obra, l'oprimit fracassa i el públic és convidat a entrar en escena, substituir el protagonista (l'oprimit) i buscar alternatives per solucionar el conflicte plantejat.

Dins d'aquest teatre es crea el terme “comodí”. Aquest és un artista amb una funció pedagògica que actua com a moderador del debat entre el públic, a més busca la participació i l'orientació de l'anàlisi de les intervencions del “espect-actor”.

És important determinar el tema a investigar amb el col·lectiu. Perquè funcioni el Teatre Fòrum s'ha d'aplicar a situacions socials ben clares i definides, ja que es tracta de debatre sobre situacions concretes utilitzant el llenguatge teatral.

D'aquesta manera, també es busca unes solucions de tipus estructural. És feina del “comodí” ressaltar aquestes solucions que resolen els problemes plantejats des de l'arrel. Expliquem-ho amb un exemple: el conflicte plantejat és el comiat laboral d'una persona sense motiu justificable. Una de les solucions és que els companys de feina l'ajudin econòmicament fins que trobi una altra feina. És una solució solidària, però no soluciona el problema principal: comiats injustificables. Així doncs, no és una solució estructural i per tant no seria útil.

En el Teatre Fòrum, es planteja una obra de teatre on l'oprimit, tot i el seu esforç, no surt beneficiat de l'acció plantejada. Un cop acabada la representació, comença el debat. L' "espect-actor" ha analitzat les accions de l'oprimit i és convidat pel "comodí" a entrar a escena i a mostrar una solució. D'aquesta manera l' "espect-actor" s'entrena per realitzar aquestes accions en la seva vida real.

2.2.2.- Teatre Invisible

"Mercado del Carmes, en el barrio de Comas, a unos 14 kilómetros del centro de Lima. Dos actrices protagonizaron una escena delante del vendedor de verduras. Una, que se hacía pasar por analfabeta, insistió en que el vendedor la había estafado, aprovechándose de que ella no sabía leer; la otra revisó las cuentas y las encontró correctas, aconsejándole a la primera entrar en uno de los cursos de alfabetización de ALFIN. Después de mucha discusión sobre cuál era la mejor edad para empezar a estudiar, sobre qué estudiar, cómo y con quién hacerlo, la primera seguía insistiendo en que era demasiado vieja para esas cosas. Fue entonces que una viejita, de esas que ya andan con el bastoncito, comentó a gritos, muy indignada: - ¡Mijitas, eso no es verdad! ¡Para aprender y hacer el amor, no hay edad!" (Teatro del Oprimido per Augusto Boal. Pàg.53)

Consisteix en la representació d'una escena en un ambient que no sigui el teatre i davant de persones que no siguin espectadors pròpiament dits. El lloc pot ser un restaurant, un mercat, una botiga, el carrer... i les persones que acudeixen a l'escena són aquelles que es troben allà accidentalment. Mai han de ser espectadors, és per això que en cap moment s'ha de desvetllar que l'escena és un espectacle.

El Teatre Invisible pretén fer visibles conflictes socials sovint oblidats i involucrar a la gent a reflexionar lliurement sobre el tema en qüestió.

3.- LES COMPANYIES

Per poder assolir el meu objectiu de crear una obra de Teatre en valors, havia d'estudiar companyies que treballessin aquest tipus de teatre. Així doncs, em vaig posar a buscar-ne. A Catalunya n'hi ha varies, però només en destacaré aquestes tres pel seu ressò i per la seva línia de treball.

Vaig tenir la sort de què al meu institut, l'IES Alexandre de Riquer, la companyia Teatre en l'educació vingués a representar un dels seus muntatges. Això em donava l'oportunitat de contactar amb ells i fer un seguiment més directe i específic, que he pogut reflectir en el reportatge.

Aquesta companyia es proposa treballar amb nois i noies escolaritzats i donar-los-hi l'oportunitat d'expressar les seves emocions i sentiments, treballant la realitat amb la que es troben dia a dia.

La segona companyia, Forn de teatre Pa'tothom, va ser la primera institució teatral a Catalunya que es va dedicar a l'àmbit de la intervenció social. Utilitzant el Teatre de l'Oprimat, així com el Teatre Fòrum i el Teatre Invisible, el Forn té l'objectiu de demostrar que el teatre és més que una eina de distracció, és l'eina ideal per actuar a favor del canvi social. Aquesta companyia treballa en dues vessants. La primera és l'escola de teatre i l'altra és l'àmbit social, on hi intervenen molts projectes diferents, uns dels quals es dedica a promoure el teatre per escoles i barris marginals amb la finalitat d'ajudar-los en els seus conflictes.

L'última companyia, Teatre acció, és un exemple clar del teatre fòrum. Amb la intenció d'adreçar les seves obres a nois i noies de 12 a 18 anys, la companyia experimenta el teatre per apropar informació educativa d'una manera lúdica i transparent. Aquesta companyia no va tenir massa temps per atendre'm. Aquesta és la raó per la qual la informació sigui escassa i no tant específica.

L'experiència personal que he adquirit a l'estar en contacte amb aquestes companyies i que explico amb més detall posteriorment, m'ha permès entendre el significat del Teatre de l'Oprimat i conèixer quins són els seus objectius.

Teatre en l'educació.

“Aquest matí he escoltat als vostres fills i feien les mateixes reflexions que vosaltres, si estem tant a prop un dels altres perquè ens costa tant arribar a acords?”

Marta G.Otrín

3.1.1.- La Companyia

La Fundació Privada de Granollers AC (Associació Cultural) va assistir l'any 1995 a les jornades "Gal·les a Catalunya" sota l'organització de British Council¹

Logotip de l'entitat Fundació Privada de Granollers AC

La Fundació, una entitat creadora de moltes iniciatives, buscava crear un nou projecte amb la incorporació de les arts escèniques en l'educació secundària. Aquestes jornades els oferien la possibilitat de conèixer la feina del programa "Theatre in Education" que s'estava realitzant a Gal·les des de feia més de trenta anys. Interessats per la presentació, van viatjar fins a Gal·les per conèixer directament la companyia i el seu treball, i on van poder ser assessorats pel director Tim Baker.

Entusiasmats amb el projecte, van tornar a Catalunya per iniciar aquesta gran proposta anomenada Teatre en l'educació. Van crear la seva pròpia companyia que constava d'un director, quatre actors, un músic, un ajudant de direcció, una traductora, un escenògraf, una tècnica de so i llums, un assessor teatral i un productor executiu.

TEATRE EN L'EDUCACIÓ

Logotip de la companyia Teatre en l'educació

Van començar l'experiència amb l'adaptació de l'obra *Killjoy*, titulada *Voler és poder?*, que es representà el 1996 i que resultà ser tot un èxit.

Teatre en l'educació proposa el teatre com a eina pedagògica per treballar l'educació en valors.

---

¹ **British Council** és una organització internacional anglesa que s'encarrega de relacionar les cultures de diversos països i així donar a conèixer iniciatives de caràcter educatiu arreu del món.

3.1.2.- Qui la forma

Directors:

Marta G.Ortín: Llicenciada en Art Dramàtic per l'Institut del Teatre de Barcelona, titulada en Pedagogia Teatral per l'Institut del teatre de Vic i en altres cursos de teatre social. Al 1997 va entrar a formar part de la companyia Teatre en l'educació. Primer, es va encarregar de gestionar el projecte, però més endavant es va unir a l'equip directiu i es va fer càrrec de totes les qüestions artístiques.

Tim Baker: Escriptor, músic i director de teatre gal·lès. Actualment és director de la companyia Clwyd Theatr Cymru, el centre de producció més important de Gal·les, i fundador de la iniciativa Theater in Education a Gal·les.

Stuart Lewis: Llicenciat en Producció Cinematogràfica per la Concordia University. Dramaturg Exerceix com ajudant de direcció en les produccions de la companyia. A més a més, participa com a traductor d'anglès-català.

Actors:

Jaume Amatller “Notxa”: Actor de teatre. Ha cursat els seus estudis a l'Aula de Teatre de Mataró i porta a la seva esquena una gran experiència teatral. Va ser un dels actors que va iniciar la companyia l'any 1995. A més a més ha sigut membre de moltes companyies com ara La Paparra, Teatre de la Nou, La Tal, la Fura dels Baus, entre d'altres.

Cristina Padilla Padilla: Actriu de teatre. Llicenciada en Filologia Francesa per la Universitat Autònoma de Barcelona i estudiant de teatre de l'Aula de Teatre de Mataró i del Timbal. Al 2007 va entrar a formar part de Teatre en l'educació. També ha col·laborat amb altres companyies com Comediants, La Paparra, Tàbata Teatre, entre d'altres.

Pau Bou: Actor, director, autor i professor de teatre. Al 2009 va entrar a formar part de la companyia Teatre en l'educació. Està vinculat al Teatre Kaddish i ha escrit i dirigit obres com *En un barquito de vela* (2009).

Maria Manau Sánchez: Actriu i professora de teatre. Llicenciada en Art Dramàtic per l'Institut del Teatre de Barcelona. Al 2007 va entrar a la companyia de Teatre en l'educació. És la fundadora de la companyia Crit. També forma part de diversos tallers de teatre per a infants i joves.

Assessors psicopedagògics:

Rosa Vergés: Professora i exdirectora del Centre de Recursos Pedagògics a Granollers.

Ramon Miralpeix: Psicoanalista i membre de l'Escola Europea de Psicoanàlisi.

Josep Lluís Campoy: Psicopedagog i professor de l'Escola Municipal del Treball de Granollers.

Dolors Ortuño: Professora de secundària de Llengua i Literatura catalanes.

Carles Masjuan: Professor de primària de l'Escola Municipal Salvador Llobet de Granollers.

Tècnics:

Laia Montaña: coordinadora i gestora de la companyia Teatre en l'educació.

3.1.3.- Produccions Teatral

Teatre en l'educació és una companyia que s'adreça a nois i noies en l'edat de formació. El seu objectiu principal és utilitzar el teatre com una eina pedagògica, per tal que l'alumne aprengui a pensar i a reflexionar sobre el que veu a l'escenari, que no és res més que la seva realitat.

Per aconseguir l'èxit del treball durant l'obra, la companyia utilitza diversos recursos. Un d'ells és l'elaboració del guió després d'haver parlat amb alumnes d'una franja d'edat determinada. A partir d'aquests diàlegs, es crea l'obra que anirà adreçada a aquest grup determinat. Entendre les necessitats de cada públic i donar una base per aprendre a reflexionar individualment és una de les grans claus pel triomf. A part, també influeix molt la col·locació del públic. Per crear un vincle entre personatges i espectadors, és molt important que l'atenció d'aquests es centri en les accions dels personatges. És per això, que des d'un principi aquest projecte ja ha estat pensat per minimitzar tant el grup com l'aproximació a l'escenari.

Cada obra es divideix en dues parts: la representació i el debat.

El debat és dirigit per un dels actors, el moderador. Els alumnes estan dividits en grups reduïts, i cada grup té un portaveu. Entre ells, i amb l'ajuda dels actors, posen en comú les seves idees sobre el que han vist en la representació i després s'inicia un diàleg entre els espectadors i els personatges. L'objectiu principal és que els alumnes aconseguixin pensar sobre situacions que han vist a escena i reflexionar sobre el comportament de cada personatge.

Tot i tenir l'espai del debat, a vegades, resulta un marge massa curt per poder dialogar totalment sobre els temes que planteja cada obra. És per això que la companyia ofereix una guia didàctica per poder seguir treballant i aprofitar, així, l'impacte emocional que la representació ha provocat en l'alumne. Aquesta guia ofereix diferents propostes de treball per a l'aula ja que cada grup té unes necessitats o coneixements diferents. A partir del que l'alumnat i el professorat han vist en l'obra, la companyia planteja activitats tant escrites i literàries, com de debat i fins i tot teatrals.

En les activitats escrites i literàries, es demana als espectadors que intentin posar-se en la pell dels personatges, escrivint, per exemple, un final alternatiu i també s'analitza les estructures formals.

En les de debat, a partir de fragments de l'obra, els alumnes i el tutor del grup debateixen sobre diverses qüestions que proposa la guia.

I en les activitats teatrals, es proposa als mateixos alumnes que interpretin fragments vistos a l'obra i seguidament tornin a reprendre un debat.

He seleccionat diversos exemples de la guia didàctica en cada obra.

Actualment són quatre les obres que la companyia ofereix:

- Compta amb mi.
- I ara, què?
- Jugo Jo.
- Kdem x akba ptó?

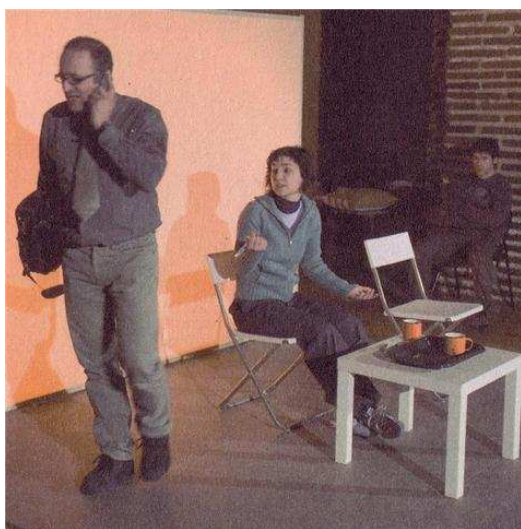
3.1.3.1.- Compta amb mi

Compta amb mi, és una obra adreçada a alumnes de segon cicle d'ESO, batxillerat i cicles formatius.

Sinopsi

La història es centra en dos germans: en Manel de setze anys i l'Ariadna, de quinze. Junt amb la seva mare, la Quimeta, es traslladen a Granollers després de la mort del seu pare.

Mentre que la mare fa esforços per treballar i tirar la família endavant, els germans viuen una incòmoda situació per adaptar-se a la seva nova vida.

Per una banda, l'Ariadna té problemes per integrar-se amb els seus nous companys, pateix trastorns alimentaris, bulímia, i s'enamora d'un noi de vint anys, en Gabi, amb el qual viu noves experiències i emocions.

I per l'altra, en Manel, un jove introvertit al qui no li agrada estudiar. Però amb la seva afició al futbol, aconsegueix formar part d'una tribu urbana: els Boixos Nois, amb els quals experimenta nous valors com la violència i la intolerància.

Tot i que la mare no pot dedicar massa temps als seus fills perquè ha de treballar, i per tant, no se n'adona de la situació familiar, la relació entre germans és de mútua protecció i complicitat.

Debat

Els temes que es plantegen per tractar són diversos. Des de les relacions familiars, fins l'acceptació d'un mateix, tan físicament com moralment. També es parla de les inseguretats que es pateixen a l'adolescència, com ara la recerca de la pròpia identitat, les primeres relacions amoroses i la necessitat de formar part d'un col·lectiu. En l'obra, aquests temes són duts a punts extrems que desencadenen altres temes com la bulímia, les drogues, el robatori, la intolerància, la violència, l'assassinat i el suïcidi.

Guia didàctica

- Activitats de debat:

Diàleg entre els personatges del dos germans, l'Ari i en Manel:

Ari: Ara m'estic ficant amb tu, però jo també faig una cosa que no està bé. Faig règim...i després tinc tanta gana que sóc capaç de menjar-me un pollastre sencer... Després ho vomito tot... [...] això de vomitar m'ho provocho. Ho faig cada dia.

Manel: Això que fas no està gens bé. Pots acabar amb la teva salut... Que vols ser un cadàver?... Que penses que a tots els païos els agraden les noies primes i esquelètiques? [...] Mira, tinc una idea. Tu deixes de fer això, vas a la disco amb les teves companyes i jo tornaré a anar a l'institut per fer feliç la mare. D'acord?

- Com creieu que es pot ajudar una anorèxica o bulímica?
- Quin paper tenen els mitjans de comunicació en promoure uns patrons estètics tan malaltissos?
- Què us sembla el pacte que suggereix en Manel? Ho proposa només per fer feliç la mare o per ajudar la seva germana o per ell mateix?
- És suficient motiu actuar per fer feliços els pares? Qui ha de decidir i segons quin criteri?

- Activitats escrites o literàries:

Redacteu un diari de cada personatge de qualsevol dia de la setmana anterior a l'aniversari de la mare.

- Activitats teatrals:

Inventeu una escena familiar (per exemple, l'aniversari de la mare), cinc anys més tard: l'Ariadna té 20 anys i en Manel 21. Poden aparèixer més personatges en escena. Han de parlar de la seva vida quotidiana.

Fitxa tècnica

Idea original: _____ Cia. Teatre en l'Educació

Direcció _____ Tim Baker

Ajudant de Direcció _____ Genoveva Pellicer

Traductor intèrpret _____ Stuart Lewis

Producció _____ Associació Cultural de Granollers (1998)

Repartiment:

Manel _____ Pau Bou

Ariadna _____ Padi Padilla

Quimeta _____ Maria Manau

Gabi _____ Jaume Amatller "Notxa"

Durada de l'obra: 50 minuts

Durada del debat: 30 minuts

3.1.3.2.- I ara, què?

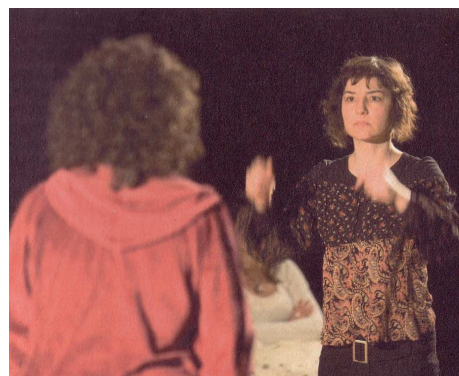

I ara, què?, és una obra pensada per alumnes de 4t d'ESO, batxillerat i cicles formatius.

Sinopsi

L'Andrés, en Pere, l'Alexandra i l'Ona, a l'edat de trenta anys, es retroben després de tretze anys, a la platja de Pineda de Mar el dia de la revetlla de Sant Joan. Quan tenien disset anys, un terrible accident va posar fi a la seva amistat.

Una combinació de factors va influir en la tragèdia: la seva exaltació o decepció per les notes, les discussions sobre les seves futures carreres, malentesos amb els amics, amb els pares, l'excés d'alcohol...

A través de *flash-back*² l'acció es trasllada a aquella nit inoblidable pels protagonistes, on, jugant amb el sentiments d'un noi, en Quim, que lluitava per ser integrat al grup, la situació s'escapa de les seves mans, i en Quim s'ofega a la platja de Pineda de Mar. Els nois, decideixen no dir la veritat i posar-se d'acord per no delatar que van humiliar i obligar al noi a entrar dins l'aigua.

Després tornem a la trobada, on els antics amics expliquen els diferents camins que han seguit, els seus valors i estils de vida completament diferents. I on finalment s'enfronten al passat.

Debat

Aquesta obra està pensada especialment pels joves que acaben l'escola i s'han d'enfrontar al món laboral. A través d'aquests antics amics, es reflecteix la pressió que reben dels pares, de l'escola i de la societat en general alhora de triar un camí. Els espectadors, posaran en debat les preguntes que es plantegen en el seu dia a dia:

Podré arribar a on vull? O m'hauré de sacrificar per poder viure?

---

² **Flash-back o analèpsia:** (escena retrospectiva) tècnica cinematogràfica o literària, que altera la seqüència cronològica de la història, connectant amb moments determinats i traslladant la acció al passat.

Hauré de viure tota la meua vida amb les conseqüències de les decisions que prengui ara?

Estic sol en aquesta tria tan difícil? Qui em pot ajudar?

Com conciliar la seva vida familiar i professional?

Ens poden aportar felicitat els diners o la fama?

Guia didàctica

- Activitats de debat:

Diàleg que mantenen els quatre amics a la retrobada:

Pere: En Quim estava penjat, volia que fóssim els seus amics.

Alex: Per això feia tot el que li dèiem.

- El poder del grup i l'anul·lació de la personalitat.
- Per tenir amics cal que fem tot el que ells volen? On hi ha el límit?

Pere: Li baixem els pantalons.

Ona: Que petita que la té!

- La humiliació.
- Quins sentiments provoquen aquest tipus de bromes?

- Activitats escrites o literàries:

Escull un dels personatges i explica la seva evolució fins als trenta anys. Cal partir de la situació del personatge en acabar la primera part (es tracta de proposar una evolució diferent de la que dona a l'obra). Amb l'evolució de quin personatge et sents més proper/a? Per què? Elements positius i negatius.

- Activitats teatrals:

Interpreteu l'escena en la qual en Quim és humiliat. Què ha sentit l'alumne que ha fet de Quim? I els demés en humiliar-lo?

Fitxa tècnica

Idea original _____ Cia. Teatre en l'Educació
Direcció _____ Sarah Argent
Ajundant de Direcció _____ Marta G.Ortín
Assessorament _____ Tim Baker
Traductor intèrpret _____ Stuart Lewis
Producció _____ Associació Cultural de Granollers(2002)

Repartiment:

Alexandra _____ Maria Manau
Andrés _____ Francesc Ollé
Ona _____ Padi Padilla
Pere _____ Oriol Casals

Durada de l'obra: 80 minuts

Durada del debat: 40 minuts

3.1.3.3.- Jugo Jo

Adreçada especialment a alumnes de 1r d'ESO, però també es pot representar a 2n d'ESO.

Sinopsi

Jugo jo és una història que protagonitzen dues amigues, la Maria i l'Eva, i dos amics, en Pau i en Jordi. Mentre que els nois ja han cursat 1r d'ESO, les noies són noves al centre.

Durant l'estiu, l'Eva, mentre la Maria és al poble de vacances, ha conegut una colla d'amics més grans que elles, en Pau i en Jordi, amb els quals té la porta oberta al món dels grans. La Maria, al tornar, nota cert rebuig per part de l'Eva a l'hora de voler conèixer les seves noves amistats.

Tot i així, les dues amigues, estan disposades a integrar-se al grup, a acceptar tots els canvis que aquesta edat planteja: nou centre, nou sistema escolar, nous amics, nous deures, nous drets, noves sensacions, nous interessos...

I independentment de la dificultat d'aquests canvis, les noies faran el possible per integrar-se al seu nou entorn.

Debat

L'obra, adreçada a nois i noies de 12 anys, tracta sobre els canvis que experimenten aquests joves al passar de l'Educació Primària a l'Ensenyament Secundari Obligatori. Per molts d'ells, els canvis a un entorn totalment diferent, desencadenen nous problemes sumats a la por i a l'angoixa de no ser acceptat al món dels grans.

Totes aquestes emocions, fruit de la necessitat d'integrar-se, són difícils de tractar. És per això que els nois, en veure l'espectacle, s'identifiquen i aprenen que se'n poden sortir satisfactòriament.

L'adolescència és un període curt però molt intens. Així doncs, són molts els temes que es podrien tractar a partir de l'obra. Un d'ells són les emocions.

Des d'un principi, tenim la necessitat de ser estimats. Ara bé, no és fins a l'adolescència que comencem a ser conscients del do de sentir. És per això, que els nois han d'aprendre a no retenir les seves

emocions i a ser capaços d'escoltar-se a si mateixos i als demés, ja que darrera de cada conducta hi ha sempre un sentiment que la impulsa i la manté.

Guia didàctica

- Activitats de debat:

Diàleg que mantenen l'Eva i la Maria:

Eva: És que hi estarem molta estona i t'avorriràs.

Maria: És igual

Eva: És que tu no hi pintes res.

Maria: Com que no hi pinto res? Sóc la teva amiga, no? Et fa vergonya que et vegin amb mi?

- Dependència/ amistat.

- Per què l'Eva no vol que la Maria vagi amb ells a la festa?

- Realment li fa vergonya a l'Eva que la vegin amb la Maria?

- Ser amiga de l'Eva li dóna dret , a la Maria, a anar a la festa?

- De quina manera l'Eva podria fer saber els seus sentiments a la Maria sense posar en qüestió l'amistat?

- Activitats escrites o literàries:

Escriu un diàleg entre en Jordi i en Pau en el qual parlin dels seus sentiments i prioritzin el valor de la seva amistat. Llegeix-lo o representeu-ne els diàlegs escrits.

- Activitats teatrals:

En petits grups, un alumne explica un conflicte que tingui o hagi tingut recentment amb algun amic o amiga. La resta del grup practica l'escolta activa (escoltar sense jutjar, sense interrompre, acollint els seus sentiments...) i l'empatia (posar-se en el seu lloc). Després posar-ho en comú: com s'han sentit explicant el seu conflicte?

Fitxa tècnica

Idea original _____ Cia. Teatre en l'Educació
 Direcció _____ Marta G.Otín
 Ajudant de direcció _____ Màrcia Cisteró
 Construcció Escenografia _____ Esteve Ferrer
 Dramatúrgia _____ Victoria Szpunberg
 Producció _____ Associació Cultural de Granollers(2004),
 Ajuntament de Granollers,
 Generalitat de Catalunya.

Repartiment:

Maria _____ Padi Padilla
 Eva _____ Maria Manau
 Pau _____ Pau Bou
 Jordi _____ Jaume Ametller "Notxa"

Durada de l'obra: 45 minuts

Durada del debat: 30 minuts

3.1.3.4.- Kdem x akba ptó?

Adreçat a 3er i 4rt d'ESO. Projecte guanyador del Premi Caixa Sabadell 2008 en l'apartat de Promoció Cultural.

Aquesta obra és la darrera creació de la companyia. Vaig tenir l'oportunitat d'assistir a l'estrena el 30 de setembre del 2009, on els adults eren els convidats, amb la intenció de mostrar la feina abans de exhibir-la als veritables protagonistes: els joves.

Sinopsi

La Sandra, el Martí i el Víctor, companys de classe i grans amics, han de presentar un treball per aprovar una assignatura. Entremig d'aquesta història, l'amistat es barreja amb l'amor i amb el sexe, amb noves sensacions que desencadenen por i vergonya.

Mentre la Sandra i en Martí comencen a sentir una atracció mútua, el Víctor se n'adona de la seva veritable orientació sexual, l'homosexualitat.

Intenten afrontar-ho amb el màxim de maduresa, però el sentiment d'inseguretats acaba destrossant la seva amistat. Confosos davant de tants canvis, davant d'aquestes noves inquietuds, són incapaços d'expressar els seus sentiments.

Debat

Aquesta obra reflecteix els problemes de caràcter sexual que els joves poden trobar-se. Mostrant diversos conflictes personals com l'acceptació d'un mateix, la primera relació sexual, l'homosexualitat i la barreja de l'amistat, *Kdem x akba ptó?*, intenta ajudar als joves a reflexionar i a debatre sobre aquestes temes que, amb excepcions, són difícils de tractar.

Guia didàctica

- Activitats de debat:

Monòleg del Víctor. Conté molta informació del personatge i molts elements per treballar. És una situació on el Víctor, un adolescent fort i segur, té l'autoestima molt baixa. Parleu i debatiu sobre l'homosexualitat i l'acceptació d'un mateix.

Víctor: No pot ser... l'any passat m'agradava la Sílvia, no pot ser que sigui... i si he canviat? Aquest any no em mola ningú. I si em mola en Martí? Com li he pogut fer un petó? Faig cara de ximple. Cara d'insecte. Escarabat. Tonto del cul. No ho entenc. Estimo al Martí? Però l'estimo com un amic. Per què els amics se'ls pot estimar, oi, com amics? I si ho explica a tothom? Ostres. Em voldria morir. Em faig fàstic a mi mateix. Potser és veritat, potser sóc marica. I si li explica a la Sandra? Ella com que és hippie potser ho entendrà, però no em pot veure des d'aquell dia del treball... Voldria que no hagués passat tot això, que fos un somni agradable amb un final feliç... Víctor, no facis cas a aquest mirall o et deprimiràs per sempre més.

- Activitats escrites o literàries:

Cada alumne escull el protagonista amb que s'identifica més. Escriu una petita descripció i busca els elements negatius i, sobretot, els positius.

- Activitats teatrals:

Utilitzar el llenguatge verbal i no verbal per expressar sentiment i emocions. Es pot donar un llistat o bé que cada alumne triï el sentiment o emoció que vol escenificar.

Fitxa tècnica

Idea original _____ Cia. Teatre en l'Educació

Direcció _____ Marta G.Otín

Dramatúrgia _____ Victoria Szpunberg

Espai sonor _____ Marco Domenichetti

Il·lustració del ciclograma _____ Arys

Col·laboració _____ Esteve Ferrer

Producció _____ Fundació Privada Cultural de Granollers AC (2009)

Repartiment:

Sandra _____ Padi Padilla

Víctor _____ Jaume Ametller "Notxa"

Martí _____ Pau Bou

Durada de l'obra: 60 minuts

Durada del debat: 30 minuts

3.1.4.- Experiència Personal

A 4rt d'ESO, vaig conèixer per primer cop la companyia i el seu treball, quan van portar al meu institut l'obra de teatre *I ara, què?*

Jo formava part del grup d'alumnes als quals anava dirigida la funció. Me'n recordo que sabíem que veuríem una representació teatral, però en cap moment ens imaginàvem que nosaltres en seriem els protagonistes.

Vam entrar a la Sala de Fusta del Casal, on es duria a terme la representació, i d'entrada ja ens va sorprendre la col·locació de l'escenari i les cadires. Estaven distribuïdes formant un rombe per deixar un espai al mig per l'actuació.

Representació *I ara, què?*

L'obra va ser molt dinàmica. Se'ns plantejaven situacions molt familiars a nosaltres. Però la mort accidental d'en Quim, ens va deixar sense respiració. Sentíem tant de prop aquelles vides, aquelles personalitats, i de cop aquella situació inesperada, inesperada però totalment possible en el nostre dia a dia.

Havíem d'ajudar a prendre una decisió summament important i alhora molt difícil als nostres nous amics. Què s'havia de fer? Dir la veritat?... Però llavors, què passaria? Era millor mentir i guardar el secret? Costava molt pronunciar-se, era molt difícil posar-te en la situació tant extrema del personatge: un amic mort per culpa nostra, què caldria fer?

Cada actor demanava ajuda a un dels quatre grups. El grup on jo estava, hi havia la Padi Padilla amb el personatge de l'Ona. Recordo perfectament l'Ona. Era una noia hippie. Volia dedicar la seva vida a ajudar als demès. Tenia una problemàtica familiar.

Era molt amiga de l'Alexandre, però les seves vides es separaven. L'Àlex volia ser músic i això li exigia molt temps per dedicar als estudis, i poc pel amics. Com a conseqüència, l'Ona es pensava que no era prou important per l'Àlex i que no l'entenia.

Recordo haver sortit molt contenta de l'obra. Quan en vam parlar a classe, tots compartíem la mateixa opinió: ens va agradar molt la representació.

El següent contacte amb la companyia va ser el 19 de març del 2009. Aquest cop portaven una nova obra al meu institut, titulada *Jugo jo* i dirigida als alumnes de primer d'ESO. Vaig tenir l'oportunitat de fer tot un seguiment sobre l'obra i reflectir-ho amb 30 minuts de reportatge. Vaig entrevistar tots els col·lectius representats en l'argument de l'obra: pares, alumnes i mestres. Vaig ser conscient, aquesta vegada des d'un altre punt de vista, de la bona resposta dels espectadors. Em va encantar escoltar els suggeriments dels joves, la motivació en el debat i les ganes de participar en l'activitat.

Durant el debat de *Jugo jo*

Vaig poder entrevistar personalment als actors de la companyia: en Pau Bou, la Maria Manau, en Jaume Ametller "Notxa" i la Padi Padilla. Va ser una entrevista molt enriquidora per a mi. Vaig entendre de primera mà el que era Teatre en l'educació, les inquietuds de la companyia i els seus objectius. Vaig escoltar els actors, els qui realment s'enfronten amb el públic, les seves experiències, les seves anècdotes, el motiu pel qual estaven allà, treballant amb joves, educant-los d'una manera lúdica i dinàmica.

Per a mi va ser molt interessant aquesta experiència. Estudiar per mi mateixa la importància de cada acció que el Teatre en l'Educació realitza en cada obra, recordar les sensacions pròpies de primer d'ESO, veure el públic com es sentia identificat en l'argument i com eren capaços de respondre i defensar el seu criteri, la cara de satisfacció dels mateixos mestres i la implicació de la figura actor-pedagog.

El 30 de setembre del 2009, vaig assistir a Granollers a l'estrena de la darrera obra de la companyia, *Kdm x akaba ptó?* adreçada als alumnes de 3r i 4rt d'ESO.

L'estrena anava dirigida a pares, mestres i joves perquè poguessin aportar diversos punts de vista sobre el treball vist i així acabar de millorar de cara a la primera representació que farien pels alumnes.

Tot i que ja no disposàvem de gaire temps, es va iniciar el debat. Tret de quatre noies, tots eren adults. I com si fossin adolescents o alumnes d'algun institut, tothom va voler parlar i debatre sobre els temes tractats en l'obra. Tota la companyia escoltava amb rigor els comentaris que la gent donava, tots ells molt positius i de gran interès. Tothom parlava i parlava, fins que la directora, la Marta G.Ortín, va haver de posar punt i final al debat.

Durant el debat a l'estrena de *Kdm x akaba ptó?*

Realment, temes com la sexualitat que es tracten a *Kdm x akaba ptó?*, temes que comencen a créixer en la etapa de l'adolescència, ens acompanyen tota la vida. Estava asseguda al voltant de pares, de mestres i d'avis, de gent adulta, i em va sorprendre que preguntessin o expliquessin les mateixes inquietuds que se'm formulaven a la ment en veure la representació teatral.

Teatre en l'educació, em va demostrar ser un exemple d'auto millora. Ens van presentar una obra excel·lent, i tot i així, no deixaven d'escoltar cada aportació per progressar i per acabar mostrant un treball cada cop més perfecte.

Trobada de la Laia i jo a l'estrena

A més, vaig tenir l'oportunitat de conèixer personalment la Laia Montañà, coordinadora de la companyia. He mantingut sempre el contacte amb ella i m'ha aportat molta informació per al desenvolupament del meu treball. I també la Marta G.Ortín, directora teatral de la companyia, i amb qui vaig tenir l'oportunitat de mantenir una conversa i aconseguir els seus consells sobre la meva feina i el meus objectius, així com comentar l'entrevista que havíem mantingut via e-mail.

Forn de teatre Pa'tothom.

“L’art aporta la unió del racional amb el món sensible, l’elaboració i la metàfora ens fa transcendir més enllà i ens obre portes”

Jordi Forcades

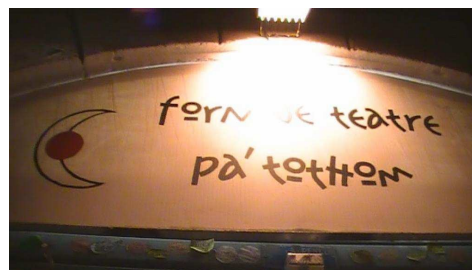
“Mai hem d’ensenyar res, no tenim mai un missatge moralitzant, mai utilitzem la frase: “tu has de fer això”. Fem que el col·lectiu estableixi un model de comportament ètic i mai diem nosaltres quin model hem de fer.”

Montserrat Forcades

3.2.1- La Companyia

El nom de Forn de teatre Pa'tothom prové de l'origen del seu local. Abans el local on actualment es realitzen moltes de les classes, era un antic forn de pa. De fet, encara es conserva el forn de llenya del què era l'antiga botiga i on es fornejava diàriament el pa. El local es troba al carrer Lluna numero 5 de Barcelona, i per aquest motiu, en el seu logotip apareix una lluna.

Cartell del local de la companyia on es mostra el seu logotip

Forn de teatre Pa'tothom és una escola que proposa el teatre com una eina per actuar a favor del canvi social.

Mitjançant el teatre de l'oprimit, Pa'tothom, busca la integració d'aquells col·lectius que pateixen l'exclusió social per motius de nacionalitat, sexe, edat o altres factors de vulnerabilitat.

Aquesta escola ofereix diversos cursos per formar l'actor com a catalitzador social. És un centre que té com a objectiu educar la sensibilitat de l'actor perquè pugui treballar en l'àmbit social.

També, Pa'tothom, està lligat a diversos projectes que aposten pel canvi social. Independentment de l'escola, Pa'tothom ofereix classes a diversos col·lectius que volen estudiar teatre però que no tenen recursos per fer-ho, però també fa espectacles amb l'objectiu d'educar o sensibilitzar l'espectador sobre un tema determinat, així com altres propostes que s'enfoquen únicament en l'àmbit social.

3.2.2.- Qui la forma

Components:

Jordi Forcades: és el director i coordinador del pla d'estudis de Forn de teatre Pa'tothom. Junt amb la seva germana, Montserrat Forcades, van ser el fundadors de l'escola.

Al llarg de la seva carrera va cursar diversos estudis de formació de teatre:

- Teatre de l'oprimit i empowerments, Stage amb Ganguly Sanjoy (juny, 2005).
- Teatro d'oprimido, Arcoiris del deseo, Stage a França per Augusto Boal (juliol, 2005).
- Direcció d'escena i Dramatúrgia, llicenciat per l'Institut de Teatre de Barcelona.
- Interpretació, Facultat de Teatre de la **Universitat d'Antioquia** a Medellín (Colòmbia).
- Teatro d'oprimido, Stage a l'Institut de Teatre per Augusto Boal.
- Tècniques de Jocker i Teatre fòrum, pel Jouni Piekari (Finlàndia).
- Teatre com intervenció social i pretext dramàtic, cursos dirigits per Allan Owens (Anglaterra).
- Trobada de pedagogs, directors i col·lectius socials, projecte europeu "Drama Way" (Finlàndia). Un any de durada.

En Jordi ha escrit 18 obres de teatre fòrum sobre diverses temàtiques. Ha dirigit obres com: El cercle de guix caucasià, de Bertold Brecht (Mostra de Teatre del Raval i Festival del Jove Teatre Europeu a Grenoble 2005); Un dia d'estiu, de Mrozec (Sala raval); Las galas de difunto, d'en Ramón del Valle Inclán (Tesis de l'institut del Teatre).

Montserrat Forcades: Juntament amb en Jordi Forcades, va fundar la companyia i des de llavors treballen activament en el seu projecte. La Montserrat s'encarrega de la coordinació i la gestió de la companyia.

Juan Miguel Portal Olea: Sociòleg, comunicador i escriptor granadí. Llicenciat en ciències de la informació exerceix durant 18 anys com a professor de "Investigació de Motivacions" en la Universitat Autònoma de Barcelona. Professor de "Teoria de la conducta" a ESADE, de "Comunicació", en l'Escola d'Administració d'Empreses de Barcelona i de "Marketing Social" en la Facultat d'econòmiques en la Universitat de Barcelona. Fundador i professor de l'Escola Popular del Caramelo. A més, va ser director de l'Àrea de Investigació del "Seminari sobre Televisió local" UIMP i de la investigació sobre "La Televisió per cable en la Metròpolis del futur" a la Universitat

Internacional Menéndez Pelayo. Actualment, també és professor de "Investigació de la Comunicació política" en el Màster Internacional de la Universitat Autònoma de Barcelona. Des del 2005 retorna a l'activitat teatral treballant amb en Jordi Forcades a Forn de teatre Pa'tothom, on coneix les teories d'Augusto Boal i on actualment exerceix com a professor.

Luz Marina Gil: Llicenciada en Art Dramàtic i en Pedagogia. És professora de Pa'tothom des del 2006. Actualment, organitza la concepció del pla d'estudis de l'entitat i col·labora en diversos projectes teatrals. Creadora i gestora del projecte cultural "Encuentro de mujeres en escena" de Barcelona, entre altres.

Oihane Espuñez García: Llicenciada en Belles Arts a la Universitat del País Basc i titulada per l'Escola de Teatre de Bizkaia. L'any 2005 funda el col·lectiu artístic Matekemata juntament amb altres artistes. Al 2006 s'instal·la a Barcelona on col·labora en diferents projectes artístics de cooperació i d'educació. L'any 2007 comença a interessar-se pel teatre social i rep formació a l'escola de teatre Pa'tothom. En el 2009 s'uneix a l'equip col·laborant en projectes educatius, tallers de teatre de intervenció social i com actriu en el teatre fòrum. Assisteix a nombrosos tallers dirigits per Ganjuly Sanjoy, Adrian Jackson, Bàrbara Santos, Julián Boal, etc.. Forma part del grup de teatre i comunitat "El Xiringuito" i del col·lectiu Mobiolak.

Blanca Karina Alonso: Secretària de la companyia.

El Grup teatral: iniciat a l'octubre de 2009, reuneix a cinc alumnes del mateix centre, per tal d'escampar tota la seva ensenyança amb l'únic objectiu d'educar a nivell social. I són: **Eva Castillo, Lluís Cases, Adrián Crescini, Yvonne Miralles i Meritxell Martínez.**

Col·laboradors externs: **Mercè Vilalta, Dolors Giralt, Eduard Benito, Martha i Sònia Mackay,** són els encarregats d'analitzar la situació de l'entitat i aconsellar possibles millores.

3.2.3.- Projectes d'intervenció social

L'escola també dona suport a diversos projectes que comparteixen la seva mateixa filosofia.

La FAPAC: Federació d'Associacions de Mares i Pares d'Alumnes de Catalunya és una associació formada per un equip de professionals de l'educació, psicòlegs i pedagogs que tira endavant el seu projecte d'"Escola de Pares" amb l'objectiu de contribuir a la formació dels mateixos pares en la seva funció d'educadors dels seus fills i filles. Però també vol contribuir a la formació dels membres de les juntes de les AMPA en el seu paper de gestors i dinamitzadors de les associacions, i en els pares i els alumnes representants en Consells Escolars perquè puguin desenvolupar la seva tasca amb la màxima eficàcia.

Projecte Shirine: és un projecte teatral destinat a joves que tenen el risc de ser marginats. El seu objectiu principal és trobar un espai per aquests joves i donar-los-hi l'oportunitat de poder parlar i raonar. És un projecte creat per la mateixa companyia Forn de teatre Pa'tothom.

Jo i els altres, una experiència de vida: és un projecte destinat als nens i pares del CEIP Bernat de Boïl de Barcelona, amb la finalitat de treballar diversos valors com són l'autoestima, la cura, el respecte, la confiança, la tolerància, etc. Aquest projecte intenta ser un recolzament per aquestes famílies i ajudar-los a resoldre els conflictes que pugin tenir en el seu dia a dia.

L'Istituto Teatrale Europeo- I.T.E: gràcies a aquest projecte, Pa'tothom ofereix intercanvis amb el Teatro Inegrato de Roma.

Amina busca feina: Una obra de teatre fòrum que explica la història de la família El Hilali. Dirigida per Jordi Forcades i escrita i interpretada per la mateixa família, l'obra dona a conèixer la situació de rebuig en que es troben moltes persones a l'hora d'inserir al món laboral.

Teatre a Centres Penitenciaris: sota el nom de "Eureka", Pa'tothom col·labora amb aquest projecte dut a terme pel Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya. El seu objectiu és ajudar a les persones internes dels centres penitenciaris utilitzant el teatre com una forma alternativa d'aprenentatge i d'adquisició de valors.

Usuaris de drogues i metadona: és un projecte destinat a aquelles persones enganxades a les drogues. El seu objectiu és treballar amb l'individu per aconseguir extreure-li la capacitat d'anàlisi de situacions reals per a ell, fer-li adonar de la responsabilitat del seu consum i proporcionar eines de crítica.

Disminuïts psíquics: Pa'tothom col·labora amb l'Escola Viver Castell de Sant Foix que pertany a l'Institut Municipal d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona. Aquesta escola té com a objectiu integrar els alumnes en el món socio-laboral. El teatre ha resultat ser una gran eina per aconseguir el desenvolupament personal de l'alumnat.

Teatre invisible: amb l'objectiu de crear debat amb temes com el pagament d'hipoteques, l'habitatge, el racisme, l'homosexualitat, la mobilitat a Barcelona, etc. Pa'tothom crea obres de teatre invisible. Un exemple va ser la realització d'algunes accions en espais de joves envers el consum responsable de drogues blandes, incidint més en l'abús que en l'ús. Aquest projecte va tenir el recolzament del Consell Comarcal del Vallès Oriental.

Un altre va ser una diagnosi de grup que es va dur a terme al Barri del Bon Pastor, a Barcelona. Amb l'ajuda del sociòleg Juan Miquel Poral, es va investigar les temàtiques específiques del que pensen i els preocupa al col·lectiu de mares i pares d'aquest barri. A partir d'aquest descobriment, s'han creat teatre fòrum per ajudar a aquest col·lectiu.

Teatre per a infants: Pa'tothom va organitzar una activitat extra escolar pels alumnes del CEIP Mediterrània de la Barceloneta. Els objectius d'aquest moviment van ser apropar els infants al teatre, buscar les seves motivacions i inquietuds i aconseguir un espai de reflexió i comunicació participativa lluny de la dinàmica habitual professor-alumne.

De Professió: PARES: aquest projecte està enfocat al conjunt de pares i alumnes del CEIP Bernat de Boil de Barcelona. Aquest centre és majoritàriament d'ètnia gitana, llatinoamericans, subsaharians i magrebins, amb un tant per cent molt baix de famílies autòctones, on la llengua que es parla és el castellà. La intenció d'aquesta activitat és ajudar als pares a sensibilitzar-se davant certes problemàtiques que viu l'escola o l'entorn on els seus fills s'estan educant.

3.2.4.- Trobada Internacional de Teatre i Educació

A més a més, des del 2004, Pa'tothom organitza la Trobada Internacional de Teatre i Educació. L'objectiu d'aquesta trobada és intercanviar informació amb altres professionals i formadors.

Cada any, l'eix de la trobada varia i l'escola aporta diferents experts segons el tema triat. La veritat, és que ha aconseguit portar grans experts internacionals per a realitzar cursos intensius com ara: Julian Boal (fill d'Augusto Boal), Barbara Santos (Teatre de l'oprimit), Allan Owens (pretexts dramàtics), Adrian Jackson (Arcoiris del deseo), Chen Allon (Polaritats en el teatre de l'Oprimit), Ganguly Sanjoy (Teatre de l'Oprimit a l'Índia), Brent Blair (EE.UU.), Héctor Aristizabal (Colòmbia / EE.UU.), Maggia Hansen del Teatro Integrato (Itàlia), Brent Blair (EE.UU.), Geo Britto (Brasil), Tim Wheeler (Anglaterra), entre d'altres.

Al 2004, l'eix de la trobada va ser Teatre i joventut en risc de marginalitat. Al 2005 Teatre de l'Oprimit. I després d'un any sabàtic, es va reprendre al 2007 amb l'eix de Teatre i espai públic. Teatre i Amèrica Llatina ho va ser al 2008 i finalment al 2009 amb l'eix de Salut mental.

Va ser amb aquesta cinquena edició de la trobada, on vaig poder conèixer personalment la feina de Forn de Pa'tothom i on vaig poder ser alumna d'una de les classes d'Héctor Aristizabal.

La V Trobada internacional de teatre i educació va tenir lloc del 15 al 17 d'octubre del 2009. Les activitats teatrals es van agrupar en sis tallers diferents, tots ells encarats a l'eix de Salut mental.

El primer taller, titulat "Del dibuix a la interpretació" va ser dirigit per Mariagiovanna Rosati Hansen, actriu, escriptora i directora italiana. Actualment treballa amb discapacitats mentals al Teatre Integrato de Roma. La seva proposta era ensenyar el treball que realitza amb els seus alumnes al teatre de Roma.

Mariagiovanna Rosati Hansen

El segon taller, va estar portat per Albert Celdrán, actor i director Valencià. L'Albert

Albert Celdrán

dirigeix la companyia "Locos por el teatro", formada per actors amb malalties mentals com l'esquizofrènia, trastorns bipolars, etc. El seu taller, titulat "Crear des de la bogeria", permetia a l'alumne arribar a la seva expressivitat reivindicativa, treballant a partir de les capacitats individuals.

"És un espai per a recórrer el camí cap al que cadascú de nosaltres som".

"Teatre de l'Oprimat per als grups traumatitzats: El Museu del no dit" va ser un altre taller. Dirigit pel professor, actor i director anglès Brent Blair, el taller es dividia en dues parts. A la primera s'introduïa el concepte de Teatre de l'oprimat centrat en les poblacions traumatitzades. I en la segona es realitzaven tècniques com ara construcció d'imatges, això sí, sempre treballant en conjunt.

Brent Blair

Geo Britto

Geo Britto és treballador en l'àmbit de salut mental i salut bàsica del Centre de Teatre de l'Oprimid (CTO) de Rio de Janeiro. Ha treballat amb Augusto Boal en els últims 20 anys i ha realitzat tallers arreu del món (Àfrica del Sud, Moçambic, Egipte, Palestina, Anglaterra, Argentina, Uruguai, Escòcia, Portugal, Índia, Canada, França i Estats Units).

El taller que ens va proposar va ser el titulat "Teatre de l'Oprimid en Salut Mental/ CTO/ Brasil". Aquesta activitat tenia l'objectiu d'explicar la història de la salut mental, els moviments socials a Brasil i el desenvolupament de la reforma psiquiàtrica. A més, volia mostrar la importància del Teatre de l'Oprimid en la salut mental tot experimentant tècniques i jocs.

El següent taller titulat "Revolving Doors: Theatre and Mental Health" va anar a càrrec del director artístic britànic Tim Wheeler. És cofundador de la companyia britànica *Mind the Gap*, que des del 1988 ha volgut aportar una unió als artistes discapacitats i no discapacitats perquè treballin junts com a iguals. El seu taller tenia la intenció de desafiar els estereotips erronis que rodegen la malaltia mental a través de jocs, exercicis i tècniques teatrals. També, es volia ajudar als participants a reflectir-se en les seves pròpies vivències.

Tim Wheeler

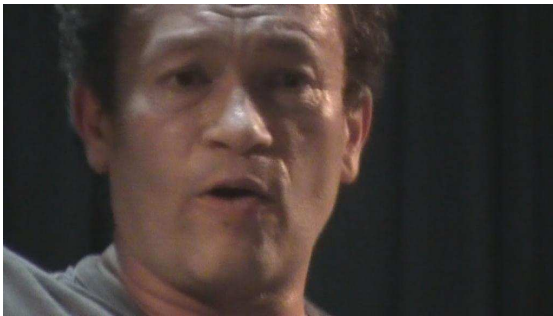
Experiència personal

Va ser en el darrer taller, el dijous 15 d'octubre, quan vaig tenir l'oportunitat de participar en aquesta trobada.

El mestre va ser Héctor Aristizabal, psicòleg, terapeuta, actor i director colombià. Actualment és fundador i director de *Imaginaction*, una companyia teatral que viatja per tot el món amb la intenció d'oferir formació en l'ús de tècniques de la imaginació combinant el teatre de l'oprimit.

Primer va representar una obra de teatre titulada: "Viento Nocturno". En aquesta obra va explicar la seva pròpia experiència. Héctor va ser un exiliat de Colòmbia i un perseguit per la guerrilla. Però en aquesta obra, explica la història paral·lela del seu germà. Un jove víctima d'una malaltia mental i perseguit també per la guerrilla.

L'escenografia de l'Héctor, tan sols consistia en dos mocadors i un banc. Amb el gris

Héctor Aristizabal

com a color predominant i amb la intervenció de sons com a únic efecte especial, l'artista va demostrar la seva capacitat de situar el públic en tantes escenes diferents i de transmetre un sentiment d'impotència i d'inseguretat constant, com ells van viure. La seva obra em va demostrar la força d'aquest teatre en fer pensar i reflexionar als espectadors.

Un cop acabada la representació de l'obra, el públic assistent va poder treballar amb tècniques del Teatre de l'Oprimit.

Primer de tot, l'Héctor ens va convidar a relaxar-nos mitjançant la respiració: una meditació dinàmica. Va ser una tècnica que va aprendre a l'Índia. Consisteix en respirar pel nas, amb un ritme caòtic, i fent èmfasi en l'expiració. Pel contrari, la inspiració ha de ser suau, ja que sinó podria provocar dolor i inclús mareig. La intenció de la respiració és aconseguir que el cervell no pugui pensar.

Tot seguit, vam sacsejar el cos. Amb això aconseguíem l'alliberació d'un mateix. Vaig observar que hi havia persones que sacsejaven completament el seu cos, sense límits. I d'altres que simplement movien les mans, els peus i feien sorolls amb la boca. Cadascú al seu ritme, a la seva manera. No hi havia un que ho fes millor que l'altre. Cadascú és deixava anar individualment.

En acabar, vam començar un procés anomenat "divina locura". La idea era deixar sortir el que volguéssim exterioritzar mentre que ell tocava un bombo. Uns cridaven i

Durant el procés de "divina locura"

saltaven, els altres ballaven i reien, el que era important era deixar-se anar. Gaudir de la bogeria. Durant aquest procés, l'Héctor ens demanava que, quan ell parés de tocar, ens congeléssim i paréssim de moure'ns, conservant la postura que havíem adquirit. Volia que fóssim testimonis de l'energia que havíem creat.

Després d'aquest procés tan màgic, ens va convidar a formar imatges a partir de les sensacions que va reflectir en l'obra. Algunes vegades en grup, d'altres individualment, ens deia una paraula, com per exemple impotència, ajuda o odi, i nosaltres adquiríem una postura indeterminada. Cadascú expressava el que sentia mitjançant el seu cos. Hi havia persones amb postures iguals a la meua, però d'altres innovadores per a mi. Això em demostrava que tots sentim, relativament, el mateix, però que no ens expressem igual.

Després, l'Héctor adoptava una postura i nosaltres havíem de formar part de la imatge. Per exemple: tal com es mostra en la foto de la dreta, l'Héctor va fer veure que estava aguantant un bat. De seguida la gent si va afegir formant una escena de beisbol. En acabar la imatge va dir:

Cuando estoy en India, nunca es béisbol, es cricket. Cuando estoy en un centro para ancianos, a veces es béisbol, a veces es golf. Pero generalmente trabajo en cárceles y en High Schools, que en los Estados Unidos son cárceles. Y generalmente la imagen que se genera es esta (i va adoptar la imatge d'un noi sent agredit, en una guerra urbana). Esto allí no es una pelea, es la iniciación de alguien en una pandilla. Cuando quieres entrar en una banda, tienes que sangrar y al probar la sangre de la familia, ya eres parte de la familia.

Després d'aquesta lliçó, va voler que creéssim la nostra imatge de Barcelona. A dalt de l'escenari es va generar un batibull de gent creant dibuixos diferents. Una va fer de pobre, l'altre de turista, un jove va representar persones manifestant-se, una noia un obrer reformant un carrer... i jo el bicinç. L'Héctor ens va demanar que congeléssim la imatge i va preguntar:

- ¿Qué es lo que ven en la máquina de Barcelona?
- Caos, soroll, manifestacions, construcció, pobresa, solitud...
- ¡Solitud! Muy bien, y ¿creéis que podéis mejorar vuestra ciudad?

Llavors, tothom es va posar a abraçar-se i a ajudar els demés. La conclusió final, tothom és testimoni de la necessitat del canvi, de la importància de l'evolució, de la societat individual que hi ha actualment i tothom sap el que pot fer per millorar-ho.

Teatre acció.

“Els joves són adults, molt intel·ligents i amb una gran sensibilitat. Ells mateixos, si tenen la informació, poden assimilar-la, poden reflexionar i poden trobar respostes”

Àngel Bonora

3.3.1.- La Companyia

Teatre acció és una O.N.G de caràcter cultural, constituïda l'any 2000, i formada per professionals del teatre i pedagogs. Està inscrita en el Registre d'Associacions i en el Registre d'Entitats, Serveis i Establiments Socials del Departament d'Acció Social i Ciutadania de la Generalitat de Catalunya.

Amb l'objectiu d'educar els joves en àmbits com la salut, la cultura, la sexualitat, la violència, etc, experimenten el teatre perquè pugui ser una eina que vagi més enllà del concepte artístic.

Logotip de Teatre acció

La finalitat de les seves propostes teatrals és apropar i promoure el teatre per a nous espectadors i transmetre informació d'alt interès pel seu públic, d'una manera lúdica i participativa. És d'aquí d'on és va treure la idea del nom de la companyia: teatre acció.

La seva principal font d'inspiració teatral prové del pedagog Jacques Lecoq, fundador de l'Escola Internacional de Teatre Jacques Lecoq, de París (França); aquesta pedagogia s'ensenya actualment a l'Escola Internacional de Teatre Estudis Berty Tovías de Barcelona, fundada pel mateix president de la companyia, Albert Tovías.

Però també s'inspira en l'associació Entrées de Jeu de París, dirigida per Bernard Grosjean. Aquesta associació està especialitzada en el Teatre Fòrum, que té els seus orígens en el Teatre de l'oprimit d'Augusto Boal.

Així doncs, Teatre acció és un clar exemple del funcionament del teatre fòrum. Mostrant a l'escenari accions on els adolescents se senten identificats, la companyia els proposa intervenir en una d'aquestes escenes. Els espectadors passen a ser actors, amb la finalitat de trobar una sortida al conflicte proposat a escena. A més, gràcies a les diverses accions, els joves es plantegen preguntes que posteriorment són debatudes.

3.3.2.- Qui la forma

Albert Tovías: President de teatre acció. Un dels més reconeguts especialistes en el moviment i en la pedagogia de Jacques Lecoq i fundador de l'escola de teatre Escola Internacional de Teatre Estudis Bertó Tovías de Barcelona.

Àngel Bonora: Director artístic de teatre acció. S'ha format a l'Escola Internacional de Teatre "Jacques Lecoq" a París i és llicenciat per l'Institut d'Études Théâtrales a l'Universitat de la Sorbonne Nouvelle París III, a França. Ha realitzat la formació artística de l'associació "Entrées de Jeu" de París. I ha donat classes a l'Institut del Teatre i a l'escola Estudis de Teatre de Barcelona.

Els actors: Teatre acció dona l'oportunitat a joves actors que han finalitzat els seus estudis professionals i els ajuda a promoure la seva integració en el món laboral.

3.3.3.- Produccions Teatral

Com en Teatre en l'educació, Teatre acció divideix les seves produccions teatrals en dues parts. La primera és la representació i la segona és el debat. En aquesta segona part, els joves tenen l'oportunitat de participar activament a través de la resolució d'una situació conflictiva representada en escena. Així doncs, veiem un clar exemple de teatre fòrum, on els espectadors passen a ser els actors, donant una altra alternativa per resoldre el conflicte proposat.

Les seves obres van dirigides a joves i adolescents entre 12 i 18 anys. Un dels seus criteris perquè l'obra funcioni és el numero de persones que formen el grup al qual va dirigida. L'activitat no és pot dur a terme si no assisteixen un mínim de 30 i un màxim de 115 joves per sessió.

Amb la col·laboració de tècnics i entitats professionals, Teatre acció crea materials complementaris que es proporcionen després de l'actuació perquè els professors tinguin una eina per a poder treballar aprofundint temes i continguts específics tractats en l'obra.

Són quatre les obres que aquesta companyia proposa:

- Que sí, Vida!   - Dóna igual!   - Ja n'hi ha prou..!   - No em ratllis!!!

3.3.3.1.- Que sí, Vida!

Que sí, vida! és una obra de teatre que té l'objectiu de treballar la prevenció de malalties de transmissió sexuals, com ara la sida, i els embarassos no desitjats.

Després ve el debat. S'inicia amb el plantejament d'una situació d'una parella que vol mantenir relacions sexuals, però un d'ells no vol utilitzar el preservatiu. A partir d'aquí, es demana ajuda als espectadors, fent-los sortir a l'escenari per trobar una solució al problema.

Durada de l'obra: 60 minuts

Durada del debat: entre 30 i 45 minuts

El projecte compta com a principal col·laborador amb el Programa per a la Prevenció i l'Assistència de la Sida, amb la Subdirecció General de Drogodependències, amb la Direcció General de Salut Pública, amb el Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya i també el suport tècnic de l'Associació Sida (que pertany al Centre Jove d'Anticoncepció i Sexualitat de l'Associació de Planificació Familiar de Catalunya i Balears). Aquest projecte actualment també té el suport important de la Oficina del Pla Jove, de la Diputació de Barcelona i de la Secretaria General de Joventut, del Departament de la Presidència i de la Generalitat de Catalunya.

Materials Complementaris

Teatre acció proporciona en aquesta obra una sèrie d'activitats relacionades amb els temes tractats en la representació.

Una part de l'obra de teatre anomenada el "Concurs", llança preguntes a quatre personatges, la Clara, en Toni, la Míriam i l'Ermí. Teatre acció proposa a l'alumnat que ara sigui ell l'entrevistat i que respongui preguntes com:

Presentadora: I anem a la tercera pregunta: el coitus interruptus o marxa enrere, és a dir, retirar el penis de la vagina abans que el noi s'escorri, és o no un bon mètode anticonceptiu? Temps!

Ermí: Home!, per la meva experiència, jo diria que sí, perquè a mi sempre m'ha funcionat, o sigui que sí!

Presentadora: Resposta... incorrecta! Oh! Rebot!

Míriam: Jo, jo diria que no, eh? Perquè el penis abans d'ejacular, vull dir, abans de treure el semen treu un suquet que és el líquid pre-seminal, o aigüeta com vulguem dir-li, que ja conté espermatozoides, és a dir, que...

Presentadora: Resposta... correcta!

- I tu? Com faries sexe segur sense utilitzar el preservatiu?

3.3.3.2.- Dóna igual!

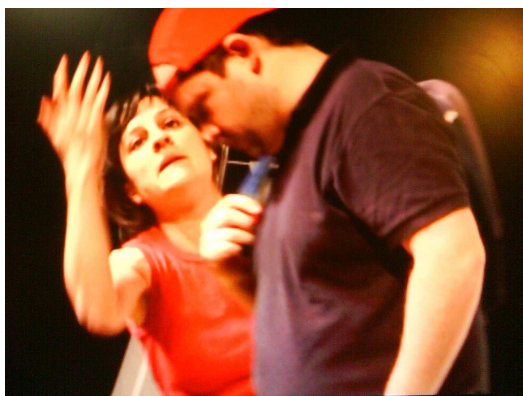
Dóna igual! proposa treballar la sensibilització de la igualtat d'oportunitats entre gèneres. Enfocant aquest tema cap a la inserció social, l'obra pretén mostrar els estereotips professionals i les professions tradicionalment masculines així com les dificultats que poden aparèixer en l'accés a feines per diferències de gènere.

Després, s'obre el debat on el joves són convidats a plantejar-se els interrogants que s'han creat durant la representació.

El projecte ha tingut el suport i la col·laboració de tècnics vinculats a l'Àrea de Promoció Econòmica de l'Ajuntament de L'Hospitalet de Llobregat. I ha comptat amb l'ajuda de la pedagoga i psicoanalista, Gladys Guerra.

3.3.3.3.- Ja n'hi ha prou..!

Ja n'hi ha prou! proposa des de l'escenari temes relacionats amb la violència dins de l'àmbit escolar o familiar, que viuen els mateixos joves a qui va adreçada l'obra.

Tracta temes des del bullying fins, a la violència domèstica.

En el debat, es proposa parlar i reflexionar sobre l'assetjament escolar amb l'ajuda dels actors.

Durada de l'obra: 60 minuts

Durada del debat: entre 30 i 45 minuts

El projecte té el suport principal de la Secretaria de Famílies i d'Infància, del Departament d'Acció Social i Ciutadania, de la Generalitat de Catalunya i de l'Oficina del Pla Jove. De l'Àrea d'Igualtat i Ciutadania, de la Diputació de Barcelona. També ha tingut el suport de la Secretaria General de Joventut, del Departament de la Presidència, i del Departament d'Educació i Universitats de la Generalitat de Catalunya.

3.3.3.4.- No em ratllis!!!

No em ratllis!!! parla sobre el consum de diferents drogues i els seus efectes nocius.

A través de les vivències, els pensaments i els records de tres joves en el moment de prendre decisions sobre el consum de drogues, es planteja interrogants als espectadors en relació a les conseqüències del consum.

En el debat, els joves són convidats a resoldre una situació conflictiva on dos joves discuteixen a l'hora de conduir un vehicle sota els efectes de l'alcohol.

Durada de l'obra: 60 minuts

Durada del debat: entre 30 i 45 minuts

El projecte compta amb la col·laboració principal de la Subdirecció General de Drogodependències, de la Direcció General de Salut Pública, del Departament de Salut i el suport tècnic de l'entitat ABD i de l'associació d'Energy Control. Aquest projecte actualment també té el suport important de l'Oficina del Pla Jove, de la Diputació de Barcelona i de la Secretaria General de Joventut i del Departament de la Presidència de la Generalitat de Catalunya.

Materials Complementaris

En aquesta obra es planteja a l'alumne, en les activitats complementaries, cinc escenes en les quals tres joves es troben davant d'accions conflictives relacionades amb les drogues. La feina que se li demana a l'alumne és que analitzi la situació i prengui una sortida alternativa. Per exemple:

Escena 1: És l'aniversari d'en Marc i organitza una festa per celebrar-ho. Els seus tres amics, la Marta, el Bruno i l'Elga no paren de fumar porros. En Marc, no. La història acaba amb la Marta posant-se malalta i vomitant, la casa bruta i un curro de neteja per fer. En Marc està preocupat pel que diran els seus pares. Davant el que ha passat, creieu que en Marc hauria de dir alguna cosa al seus amics? Proposeu tres consells a tenir en compte quan s'organitza una festa i no volem que acabi com aquesta.

3.3.4.- Experiència personal

Com ja he esmentat abans, la companyia Teatre acció no em va poder rebre personalment per problemes d'agenda. Així doncs, vaig estudiar la companyia a partir de la informació de la seva web, d'entrevistes de premsa i a través del vídeo informatiu que tenen editat.

Tot i que aquest any no vaig tenir l'oportunitat d'assistir a cap representació, vaig poder observar diferents fragments de les seves obres (*Que sí, vida!, No em ratllis!!!* i *Ja n'hi ha prou..!*) inclosos en el seu vídeo.

A diferència de la companyia Teatre en l'educació, ells sí que fan servir l'escenari. De tal manera que creen un petit distanciament entre el públic i els actors. Tot i així, a l'hora del debat, els actors seuen arran d'escenari adoptant una actitud còmoda i de confiança.

També vaig poder analitzar el teatre fòrum. El jove espectador que insisteix en una actitud errònia d'un personatge, se'l demana que pugui a l'escenari i que sigui, ara ell, el que visqui la situació. La clau perquè funcioni és la improvisació. Cap dels actors sap el que el noi o noia dirà i com actuarà, i de vegades, ni el mateix jove ho sap. De tal manera, que s'ha d'estar obert a qualsevol possibilitat. Allò que és important, per part dels actors, és assumir totalment el personatge, i ser conscient de les decisions que prendria. Per exemple:

Tres nois surten de festa. Han pres alcohol. El conductor i l'altre amic van molt beguts. El personatge que es proposa a l'espectador, tot i estar sota els efectes de l'alcohol, "té consciència dels seus actes". És tard i és hora de tornar a casa. El conductor i l'altre amic, engrescats, volen anar més de festa, però l'espectador és conscient de què és l'hora de marxar i de què el conductor no pot agafar el cotxe. Com actuarà davant d'aquesta situació? I si els amics es posen violents? I si no aconsegueix aturar als seus amics? Pujarà ell també al cotxe per intentar controlar el volant? O els deixarà conscient de què poden tenir un accident?

Davant d'aquesta situació, l'alumne se n'adona de la dificultat de prendre algunes decisions i intenta sortir-se'n com pot.

Recordo haver estat espectadora de l'obra de teatre *Ja n'hi ha prou..!*, representada a l'Ateneu d'Igualada ja fa uns quants anys. Reflectia la situació d'un noi que patia bullying escolar. Era una situació tràgica. Vaig sentir pena per ell. Em va fer reflexionar al veure els sentiments d'aquell noi, incapaç de mostrar-se tal i com era davant dels seus companys. Vaig veure com es podia sentir un noi marginat, amb problemes d'integració.

Al final de la representació, a l'hora del debat, recordo que ningú trobava una solució al què podia fer per sortir-se'n i ser acceptat. Si li deia als mestres, encara el marginarien més a l'esquena d'aquests, si es quedava callat, tot seguiria igual, si el canviaven d'institut no solucionarien el problema sinó que l'apartarien...

No hi havia una solució prou forta per ajudar la víctima. Em vaig prometre a mi mateixa respectar i ajudar a tothom perquè ningú es trobés en aquesta situació.

Com fer una obra de teatre educativa?

“Quan la Bet em va proposar formar part d’aquest projecte no havia sentit a parlar mai del Teatre en Valors. [...] Després d’aquests mesos he pogut conèixer la cara més didàctica i participativa del teatre i per això estic agraït.”

Albert Latorre

“M’ha sorprès el teatre en valors com a concepte i m’ha divertit moltíssim. Tot i que reconec és més difícil ser realment un mateix interactuant amb els alumnes i provocar tot tipus d’emocions i discussions que posar-se la careta, vestuari i maquillatge d’una altra persona seguint un guió.”

Cristina Brau

“Penso que per als alumnes ha estat una experiència molt positiva, perquè es van tractar tot tipus de temes que són el dia a dia de moltes persones properes, però que a vegades no se’n parla prou, o més ben dit, no s’hi reflexiona prou. Personalment ha estat una experiència extraordinària, pel fet de poder compartir unes magnífiques hores d’assaig amb els meus companys “actors” i poder compartir unes breus hores amb el públic i professors assistents.”

Jordi Servitje

4.1.- Introducció

El meu repte principal era aconseguir col·laborar amb el teatre en valors aportant una humil contribució.

Començava des de zero. Com alumna, havia tingut el privilegi d'assistir a diverses representacions educatives, però no sabia res de la tècnica d'aquest teatre. Entenia el principal propòsit: educar des d'un punt de vista lúdic i dinàmic. Però no en tenia prou per fer una obra. Se'm plantejaven moltes preguntes: Quin o quins són tots els seus objectius? Com els assimilen? Com els assolixen? Quines tècniques fan servir i per què? Com es dur a terme el debat? I la representació, també ha de seguir unes regles perquè funcioni?

Al formular-me tots aquests dubtes, vaig tenir clar que havia d'estudiar les companyies que oferissin aquest tipus de teatre, i triar-ne tres. A partir d'aquí, vaig fer entrevistes, vaig preguntar i preguntar, que com em va dir la mateixa Marta G.Ortín:

No deixis mai de fer i fer-te preguntes, és la manera d'avançar....

I efectivament, vaig avançar i molt. Vaig aprendre tant professional com personalment.

Teatre en l'educació

Aquesta companyia em va ensenyar la importància del treball en grup, del respecte i del voler avançar sempre.

Vaig tenir un gran suport per part d'ells. En cap moment em van tancar les portes, al contrari, sempre disposats a escoltar les meves preguntes i respondre-les. Em van demostrar una gran humilitat i professionalitat.

El seu teatre va adreçat a joves en l'etapa de l'adolescència. Proposa tractar temes amb els quals els joves es troben cada dia. D'aquesta manera, incita al seu públic a escoltar i a parlar, a reflexionar i a debatre. És per això, que una tècnica fonamental que emplea la companyia és informar-se de les inquietuds que mou al jovent al qual va dirigida l'obra tot conversant amb ells. Les obres de Teatre en l'educació han estat escrites a partir de converses amb el públic a qui van adreçades.

La companyia, a l'hora de la representació, segueix una ideologia teatral per millorar la seva feina. Proposa situar el públic i els actors al mateix nivell. No hi ha escenaris elevats que distanciïn els dos grups, sinó que planteja una situació propera, fent que el públic no perdi cap fil de l'obra i augmentar així la relació entre actors o personatges i el públic.

Un tema molt important és la presentació. Els actors, primerament, és presenten als espectadors explicant-los "la veritat", és a dir, es presenten com actors i diuen el personatge que faran. D'aquesta manera no existeix cap mentida que distanciï els dos grups. En la presentació també els expliquen la feina que hauran de dur a terme. Teatre en l'educació busca un públic actiu, així que, des del primer moment, expliquen que els protagonistes de l'activitat seran els espectadors. Per tant, és molt important que el públic percebi l'activitat amb confiança.

Teatre en l'educació insisteix en la importància de no crear més de quatre personatges. D'aquesta manera, el públic percep la informació necessària. No hi pot haver-ne més, però sí menys. Al crear més personatges, el públic es podria perdre al no assimilar tanta informació. L'ideal és donar temps i espai perquè els espectadors

pensin abans de donar a conèixer el seu parer. S'hi haguessin més de quatre personatges el debat seria pobre i no s'ajudaria a extreure el màxim dels adolescents com a persones racionals.

Un altre punt a tenir en compte és el tracte que rep el públic per part dels actors. Tenen totalment assumit que els joves són persones amb capacitat de pensar i de raonar. Coneixen el perill que pateixen per part de la societat al no tractar-los com adults, i ells no volen cometre el mateix error. Creuen en el jovent i els tracten com a iguals.

D'aquesta companyia destacaria la presentació, la col·locació de l'escenari i el tracte amb el públic.

Forn de teatre Pa'tothom

Forn de teatre Pa'tothom ha estat per a mi un exemple de la importància de l'ajuda social.

De vegades penses que no pots fer res per canviar el món. Pots donar aliments pels pobres, anar a visitar els avis a residències, ser respectuós amb tothom... però no creus que fent això el món canviï, penses que tu no tens prou poder. Però no és així. El poble és el poble, nosaltres decidim. El Forn n'és un clar exemple. Té l'objectiu d'educar a través de l'ensenyament que difon el teatre.

Són molts els projectes els quals en formen part. Ajuden a molts col·lectius diferents. Arriben a molta gent de diverses edats, amb històries i inquietuds diferents. Ells aposten a favor del canvi social i es mouen per aconseguir-lo.

Són uns grans defensors del Teatre de l'Oprimat. Amb ells he conegut específicament aquest teatre junt amb les tècniques que l'acompanya:

Per crear una obra de Teatre de l'Oprimat primer s'ha de plantejar el problema així com el col·lectiu al qual va dirigit i perquè volem transmetre-ho. També és important estudiar la construcció d'un personatge. Hem d'analitzar el component cultural que l'enfoca i el seu caràcter.

Teatre acció

Tot i que no he tingut un lligam directe amb la companyia, l'he estudiat a distància. Mirant vídeos, llegint articles seus i amb el meu record com a espectadora, he pogut saber la ideologia teatral d'aquesta companyia.

Teatre acció va dirigida a grups d'adolescents escolaritzats. Proposa el Teatre Fòrum per adreçar-se als joves amb temes d'alt interès per a ells com són les drogues, el bullying, l'amistat...

Donant com a punt de referència l'obra de teatre on a partir d'una història es dona a conèixer el tema de debat, es demana al públic que reflexioni sobre aquest tema concret. Llançant preguntes al públic es coneix la informació que tenen sobre l'assumpte, s'aclareix l'errònia i se'n dona més.

Teatre acció són uns grans defensors del Teatre Fòrum. Quan ets el públic, quan veus una situació conflictiva des d'un altre punt de vista, és molt fàcil criticar-la i donar consells. Ara, quan demanen al públic que pugin a l'escenari i que mostrin el que ells haurien fet, és diferent. La cosa es complica, i fan adonar a l'espectador com n'és de fàcil jutjar quan tu no ets el protagonista.

D'aquesta companyia el que més m'agrada és la tècnica de fer sortir a l'alumne a l'escenari utilitzant la improvisació.

4.1.2.- La pròpia creació

El teatre és una activitat representativa que té la intenció d'arribar a impressionar a un públic. El públic és un concepte molt general. El treball pot anar dirigit a un públic adult, infantil, juvenil o a totes les edats, pot adreçar-se a un col·lectiu en concret, com poden ser els pares, els malalts, els penitenciaris o els discapacitats, entre d'altres.

Si es vol aconseguir una resposta per part del públic, el treball anterior a la representació ha de ser excel·lent. Tot ha d'estar pensat i estructurat per crear una impressió als espectadors. Per tant, el primer pas que havia de seguir era escollir a quin públic volia que anés dirigida l'obra.

Tot va començar un dia d'institut. El tema de què tractava la lliçó va enfocar els alumnes de la classe a debatre sobre les actituds dels nens i nenes de l'ESO, comparant-los amb les nostres actituds quan teníem la seva edat. Tot van ser crítiques negatives. Cap de nosaltres enteníem el perquè es preocupaven tant per la imatge, el perquè venien maquillats a classe, el perquè ens miraven de forma desafiant i no pensant que érem els més grans de l'institut, els veterans, tal i com nosaltres ho havíem fet als de Batxillerat quan vam començar a l'institut anys enrere. Ningú entenia aquella actitud de prepotència i superioritat. Jo, al igual que els altres, també criticava aquells comportaments, però després de finalitzar el petit debat, em vaig preguntar: però, perquè ho fan en realitat? Vaig començar a pensar en les influències dels mitjans de comunicació i en la importància de l'estètica avui en dia, un condicionant que abans no hi era, si més no, no estava tant pronunciat. Començava a creure que potser aquesta actitud procedia d'aquí. En la societat ens movem per modes, per tendències. L'actual és el consum, la individualitat, la importància de la moda, etc. Quan nosaltres érem més petits, tot i que començava a créixer aquest poder, teníem altres preferències. Potser, la causa d'aquell comportament procedia de la manipulació per part dels mitjans de comunicació. Així doncs, tenien ells la culpa?

Vaig seguir pensant en aquest tema. De cop, em vaig adonar que ningú havia enfocat el debat des d'aquest punt de vista. Tots vam criticar sense més ni menys les actituds dels de l'ESO i en cap moment ens vam preguntar per què ho feien. Així doncs, nosaltres que tenim entre 17 i 18 anys, només sabem criticar sense anar més enllà? Sense preguntar-nos el perquè de les accions de les persones?

De seguida, se'm va ocórrer que podia encarar la meua obra a treballar aquest valor. Volia intentar explicar que cada persona fa el que fa, pensa el que pensa perquè ha tingut una educació, una història i una cultura diferent. Aquest seria el valor principal de l'obra, i aniria dirigida a 2n de Batxillerat.

Però, com ho faria? Vaig pensar que el millor seria buscar quatre personalitats totalment diferents. No podien ser més de quatre ja que, com diu la companyia Teatre en l'educació, d'aquesta manera la reflexió dels joves serà més intensa i més precisa.

Com podia reflectir les personalitats? Només amb el diàleg de diverses situacions? Si ho fes així, no donaria importància al valor principal. Havia de pensar en alguna cosa que provoqués inquietuds. L'art. L'art és l'habilitat, la destresa en fer certes coses adquirida amb l'estudi i l'experiència. L'experiència. Tothom pot fer art, només necessita experiència i vivències. L'art és capaç d'expressar totes les sensacions. Així doncs, vaig decidir utilitzar una pintura per donar a conèixer els sentiments dels meus personatges. Vaig buscar moltes imatges per internet i vaig llegir informació dels diversos moviments per saber quin era l'ideal. I vaig topar amb el Surrealisme, un moviment que afectà principalment la poesia i la pintura, però també la prosa, el teatre, el cinema i l'escultura i que s'interessà per tot el que sobrepassa a la realitat comú: l'inconscient, el somni, la imaginació, etc. Els pintors del moviment van crear noves imatges amb l'objectiu d'observar d'una altra manera la realitat, de donar més llibertat als homes a través de l'art i així entendre el funcionament real del pensament.

Quan vaig teclejar al Google *pintors surrealistes* van aparèixer noms com Salvador Dalí, però també d'altres com el pintor René Magritte. Vaig recordar que al llibre de filosofia de l'any passat sortia un quadre d'aquest artista i això em va cridar l'atenció. Vaig llegir la seva biografia i vaig mirar els seus quadres que em van captivar.

René Magritte (1898-1967 Bèlgica) va ser un dels primers pintors plenament surrealistes. Es coneix per les seves enginyoses i provocatives imatges amb la intenció de canviar la percepció de la realitat i de forçar a l'observador a anar més enllà de la realitat.

Així doncs, a partir d'una d'aquestes imatges escriuria la meua obra. Vaig observar molt, i finalment em vaig decantar per El Doble Secret. Un quadre pintat al 1927.

Muntatge d'El Doble Secret

Amb la pintura entre mans, l'anava observant. Havia d'aconseguir veure el quadre de quatre maneres diferents, i així crear els quatre protagonistes. Si el valor que volia transmetre era verídic, cadascú interpretaria el quadre des de la seva pròpia perspectiva.

Però els quatre personatges havien d'estar pensats per al públic que havia escollit. Necessitava que els joves se sentissin identificats tant amb els protagonistes com amb les situacions que viurien. Després de pensar i de donar moltes voltes, vaig donar vida a quatre personatges:

El Doble Secret per René Magritte (1927)

L'**Estel**, una noia amb un caràcter molt fort i dominant. Segura de sí mateixa i amb les idees molt clares. Parella d'en **Manel**, un jove humil i senzill. Molt intel·ligent però de caràcter més aviat feble. Un noi que sempre es preocupa pels demés abans que per ell. Amic d'en **Pol**, un adolescent immadur i materialista amb problemes a casa i que l'Estel no suporta. I per últim la germana d'en Manel, la **Neus** o l'**Usu Yunk**, una nena adoptada d'origen xinès que pateix problemes d'integració a la societat occidental.

Vaig intentar posar-me a la pell de cada personatge, entendre el seu passat i present, i vaig mirar el quadre observant cada color des dels quatre punts de vista. Em va agradar molt interpretar la pintura d'aquesta manera, i em va servir per aprendre aquest mateix valor: cadascú veu el que veu segons la seva història, cultura i educació. A partir d'aquesta descripció vaig escriure els diàlegs mostrant les quatre històries diferents. Però no em vaig quedar aquí. Vaig voler que els quatre personatges tornessin a descriure el quadre passats deu anys. D'aquesta manera, el públic s'adonaria del valor principal: primer veuen el quadre d'una manera, i passats deu anys el veuen diferent degut a les noves vivències i situacions que la vida els ha plantejat.

Tot i que estava segura que cada persona veu les coses diferents segons la seva història, educació i cultura, volia fer la prova. Vaig preguntar a familiars i amics què veien al quadre? Mil respostes diferents. Un imaginava una malaltia mental, l'altre només veia gargots, un hi veia reflectida l'ajuda i el suport humà, algú no l'hi agradava

els colors apagats i foscos, un veia llibertat i algú altre només es fixava en el mar. Era evident que el subconscient actuava sobre la pintura surrealista.

Un cop sabudes les personalitats dels protagonistes vaig començar a redactar. Havia de buscar situacions pròpies dels 17 i 18 anys per aconseguir un reflex del públic. En aquesta edat és molt important l'amistat, però també l'evolució del criteri i del caràcter. És per això que primer de tot volia reflectir les relacions entre personatges. En Manel estima l'Estel, però es deixa influenciar per ella. El seu millor amic és en Pol, però l'Estel no el suporta. Aquesta tensió entre companys és pròpia d'aquesta edat i de vegades no se sap actuar. Podria ser un gran tema al debat.

Seguint la importància de l'evolució del criteri i del caràcter, vaig pensar que seria interessant llençar a l'aire temes d'interès actual, com potser les religions i la fe, els embarassos no desitjats, la marginació i les adopcions.

A part d'aquests quatre personatges, vaig haver de crear altres secundaris els quals només ajudarien a crear les situacions per després debatre-les, però sense ser un referent per al públic.

També havia de pensar en la presentació. Els actors de Teatre en l'educació van insistir molt en la importància d'explicar al públic tota l'activitat. Havia de pensar en com distribuïria l'obra. Primer de tot, vaig escriure el guió, havia de saber sobre què treballava. Després vaig estructurar l'activitat. Primer hi hauria la representació, després el debat, on hi inclouria el teatre fòrum i finalment una petita classe teatral seguint les tècniques del teatre de l'oprimit.

Mirant tots els diàlegs vaig extreure les situacions conflictives per poder-les parlar al debat. Dividiria el públic en quatre grups dirigits per un actor determinat. Abans i després de la representació, i seguint l'exemple de Teatre en l'educació, els actors es dirigirien al seu grup corresponent. Abans de la representació, explicarien al grup el que s'hauria dit a la presentació però de forma més concreta, l'actor demanaria a cada grup que es centrés en el seu personatge especificant una feina concreta i, després de la representació, parlarien sobre les situacions viscudes per aquest.

D'aquesta manera aconseguiria més atenció per part del públic al dividir-los en grups petits i al demanar-los una feina concreta.

El debat, posterior a la representació, començaria amb el grup reduït. Cada actor demanaria al seu grup la feina concreta explicada anteriorment:

- 1.- Interpretar les dues descripcions del personatge sobre el quadre.
- 2.- Parlar sobre les situacions conflictives del personatge.

I després, ho posaríem en comú. Primer de tot, idearíem un final alternatiu a través de la descripció del quadre abans i després de deu anys. Tot seguit, demanaríem a cada personatge que sortís a escena perquè el públic tingués l'oportunitat de parlar directament amb ell sobre el seu comportament. Ara bé, aquells que critiquessin al personatge sense posar-se a la seva pell, els faríem sortir a l'escenari demanant-los que mostressin com haguessin actuat ells. Aquí entra la feina dels actors en no posar facilitats a l'espectador perquè se n'adoni que tot és més fàcil des d'un tercer punt de vista.

Un cop vaig tenir el guió enllestit, vaig buscar els actors. Havien de ser persones amb gran capacitat interpretativa, però sobretot capaços de dialogar i d'escoltar. No vaig anar massa lluny per buscar-los, tenia els actors perfectes al meu grup de teatre.

L'**Albert Latorre Colell**, 32 anys, un noi interessat per totes les iniciatives, sempre disposat a donar un cop de mà i amb una gran experiència teatral.

La **Cristina Brau Bellot**, 34 anys, una noia molt riallera, simpàtica i receptiva a tot, amb un gran criteri i personalitat.

En **Jordi Servitje Turull**, 30 anys, "il·lustríssim" i divertit, un noi que viu sempre el teatre actuant a tota hora.

I per últim jo, 17 anys, estudiant de 2n de Batxillerat. Amb moltes ganes d'aprendre tot sobre el món del teatre.

Van acceptar el repte i vam començar a treballar. Els vaig donar el guió i ens vam distribuir els papers principals i secundaris. L'Albert interpretaria el personatge d'en Manel, la Cristina el de l'Usu Yunk, en Jordi el d'en Pol i jo el de l'Estel. I així vam començar els assajos.

Però encara em quedaven coses per enllestir. Música, escenografia, vestuari, llums.

Considero la música molt important. Dóna molt joc a l'escena, acompanya els sentiments dels personatges i ajuda a que el públic se centri en les accions i en les sensacions. Així doncs, havia de pensar molt bé en la música. Vaig creure que el millor seria escollir la música clàssica.

Vaig buscar temes a *Prestige Collection*, la més prestigiosa col·lecció de música clàssica.

Després d'escoltar diversos CD's, vaig tenir clar que el millor seria utilitzar com a instrument principal la melodia dels violins, és per això que vaig escollir el CD de *BRAHMS*, *concert per violí i violoncel*, *Director: Leonard Bernstein*. La música que m'oferia era perfecta, hi havia peces amb diversos ritmes: allegros, adagios, andantes i vivances. Només havia d'escoltar-les i extraure'n els compassos que m'interessaven.

Però encara vaig utilitzar un altre CD: *VIVALDI*, *les quatre estacions*. Per desgràcia, molts de nosaltres no estem familiaritzats amb la música clàssica. Però les quatre estacions és una excepció. Ens la feien escoltar des de petits, a l'escola. Triar una música familiar, amb tot el que ens va fer somiar, sonava a bona decisió.

Havia d'escollir els instants en que l'obra necessitava música, com a l'hora de les descripcions del quadre, entre escena i escena o en els moments de tensió. Un cop fet això, vaig demanar ajuda a en Jordi Fitó, al·lies Fiti, que porta un estudi de gravació de música i que sempre està disposat a donar un cop de mà.

Nosaltres mateixos seriem els controladors de la música. Quan algú no estigués a escena, posaria i trauria les peces musicals. Però havia d'estar totalment controlat. No hi podien haver errades.

Vaig aprendre de totes les companyies que el millor és tenir poca escenografia. D'aquesta manera, el públic presta més atenció a les accions dels personatges. Si col·loques molt decorat, fomentes la distracció d'aquests i això no ens interessa.

A mesura que passaven els assajos, anàvem incorporant més elements perquè les escenes fossin més enriquidores, com ara una escala, una cadira, etc, però cap muntatge rellevant. L'única cosa essencial era muntar una bambalina perquè ens permetés sortir d'escena per canviar de personatge. Es tractaria d'una estructura 2.50X2.50X0.70mts construïda amb pals de fusta i tapada amb una tela negra. A més a més, també incorporaria el quadre del doble secret, repenjat en un cavallet i col·locat just davant de la bambalina.

El vestuari, però, també forma part de l'escenografia. Fixeu-vos, en El Doble secret, hi ha pintat un mar blau. Els protagonistes, quan descriuen el quadre, es fixen en el mar. Vaig creure important donar-li més èmfasi vestint els personatges de color blau. El blau simbolitza la saviesa, l'amistat, la fidelitat, la serenitat, l'assossec, la veritat eterna, la vida i el descans. I s'associa amb la intel·ligència i amb les emocions profundes. El color blau era perfecte. Però tant de blau pot ser arribaria a cansar la vista de l'espectador. Així que vaig decidir combinar-lo amb el negre, que feia joc amb la tela de la bambalina.

En l'obra hi ha dos temps diferents. Un és el present i l'altre el futur (després de deu anys). Per ajudar a situar el públic en els temps, el vestuari resulta una gran eina. Mirem-ho amb detall:

En **Manel**: la primera entrada d'en Manel és en el present quan és jove. Tal i com és el personatge, un noi senzill i estudiós, vesteix amb una samarreta negra, una camisa blava oberta i uns texans. També hi ha un flash-back que trasllada en Manel a un record de la infantesa. Per ajudar a entendre aquest canvi curt, en Manel incorpora una gorra mal posada al seu vestuari. Quan passen deu anys, en Manel apareix amb la camisa cordada.

L'**Estel**: en el present, L'Estel és una noia jove, forta i moderna. Vestida amb uns texans i un vestit blau, apareix amb una melena a l'aire. Passats deu anys, es recull la melena amb una pinça.

En **Pol**: quan en Pol és jove, és un noi materialista i deixat. Vesteix amb uns texans, una samarreta negra de màniga llarga i a sobre una blava de màniga curta. Quan és adult, després d'haver viatjat per tot el món, arriba a casa amb unes ulleres i una camisa texana.

La **Neus o l'Usu Yunk**: de petita, duu una bata escolar blava. Quan passen deu anys és una noia estudiosa i senzilla, molt semblant al Manel. Vesteix amb uns texans, un jersei blau i un mocador juvenil de color blau.

En els personatges secundaris només s'incorpora algun element perquè el públic es doni compte del canvi de personatge.

L'**Avi d'en Manel**: interpretat pel Jordi (que fa de Pol). Incorpora una boina i un mocador.

La **mare d'en Pol**: interpretat per la Cristina (que fa d'Usu Yunk). Incorpora un davantal.

Els **nens**: interpretats pel Jordi i l'Albert, incorporen dues bates escolars.

La **Sara**: interpretada per mi (que faig d'Estel). Incorpora una nina blava i una bata escolar.

El **Senyor**: interpretat per l'Albert (que fa de Manel). Incorpora una americana negra.

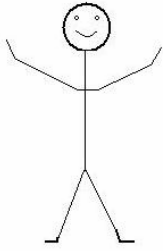
Pel que fa als llums, vaig pensar que, amb un espai reduït, la incorporació d'un sol focus seria suficient. Quan ho provàvem als assajos, tots estàvem d'acord que quedava bé. Per tant, només es tractava d'apagar els llums de sala i encendre el focus durant tota la representació.

La part de la representació ja la teníem enllestida. Ara tocava assajar i assajar. Si l'obra sortia bé, en el debat hi hauria participació. El que ens interessava més era que hi hagués participació. No només vam assajar la part interpretativa, sinó que vam insistir molt en la part del debat. No és fàcil enfrontar-te a un grup de joves que no coneixes (bé, en aquest aspecte jo tenia avantatge), i per tant, havíem d'estar preparats.

L'última part era l'anomenada "classe teatral". Els mostraríem a través del teatre la conclusió estreta entre tots a partir de l'obra. Com ho fariem? Buscaríem la participació del públic. Demanaríem a l'espectador que ara fos ell qui fes teatre, creant una realitat, amb la qual podríem veure el valor transmès al públic. Mirem-ho exercici per exercici:

1r.- Posem una música celta alegre: *Jackie Coleman's* dels Pigtown. Cada cop que digui un número hauran de saltar, o abraçar a un company, o cridar, etc. perquè el públic ens respongui amb els exercicis, hem de buscar la seva alliberació. Si aconseguim que es deixi anar, participarà.

2n.- Un dels actors crea una postura determinada i es demana als participants que formin part de la imatge. Cadascú veurà una acció diferent depenent de la seva educació, de la seva experiència i cultura. Per exemple:

Què hi veus? Pensa-ho i forma part de la imatge.

- Alguns hi veuran una abraçada, els altres una dansa tradicional com la sardana, alguns un home a qui l'estan amenaçant amb una pistola, etc.

3r.- Es demana a alguna persona que sigui la part d'una màquina. Aquesta fa un moviment qualsevol, pot ser amb soroll o sense, val aixecar-se i asseure's, o bé moure només un braç. A partir d'aquí, es va demanant a les persones que es col·loquin al seu voltant i que ara elles siguin també una part de la màquina. Quan tenim la màquina completa, es treu una d'aquestes peces, impedit el funcionament de la màquina i el producte final. Conclusió: només si treballem junts, aconseguirem el que volem.

4rt.- Es reuneix a una parella i es demana que pensin una situació. Pot ser un partit de tennis, un restaurant, etc. quan ho tenen decidit, es demana que col·loquin als seus companys en la situació pensada. És important que ningú digui res, que tothom pensi el que creu que és l'escena. Un cop finalitzada la col·locació, s'engega l'escena. Cada participant segueix l'acció que creu dur a terme. Una de dos: poden coincidir o no.

Si no coincideixen, conclusió: tornem a mostrar que cadascú veu el que veu per la seva història, la seva educació i experiència.

Si coincideixen, conclusió: podem ser molt diferents, però si ens esforcem veiem les mateixes solucions.

5è.- Ens posem en rotllana i demanem que tanquin els ulls. Els convidem que pensin en la ciutat de Barcelona i que representin el primer que els hi ha vingut al cap. Cadascú farà una cosa diferent, o l'estàtua de Colom, o la Sagrada Família, o les botigues, etc. Conclusió: heu triat un referent per a vosaltres. Amb això us sentiu identificats. Mireu els demès i intenteu entendre per què han triat el que han triat. [...] Ara fixeu-vos, quanta gent som, trenta? Només he dit Barcelona i tothom ha fet trenta coses diferents. Veieu la grandesa de les diferents personalitats?

6è.- Moltes gràcies per acompanyar-nos, un aplaudiment per a vosaltres, i us convidem a pensar abans de jutjar. Gràcies!

Aquí s'acabaria l'activitat. L'espectador ha pogut observar, estudiar i sentir-se identificat en una representació teatral. A més, ha pogut parlar i jutjar sobre els temes tractats i escoltar les opinions dels seus companys. I després ha pogut comprovar per ell mateix i de forma entretinguda el que ha après. S'ha pretès realitzar una activitat completa, lúdica i educativa.

Diari personal

El treball alhora de crear una obra de teatre és constant i evolutiu. Cada assaig és un nou lligam amb el teu personatge, amb tot el seu entorn, les seves situacions i sentiments.

El treball en comú és summament important. L'aportació de cada actor en aquest projecte, i en general en tot el teatre, és molt positiva. Els aspectes que no veu un, els veu l'altre. Tothom pot aportar idees molt interessants, si les ajuntem totes, el treball és excel·lent. És per això que dono a conèixer el nostre treball col·lectiu mitjançant un diari personal on explico els dies d'assaig.

Dia 1

Amb l'obra de teatre ja creada i pensada, reuneixo tots els actors per començar a parlar sobre el nostre projecte.

Els ensenyo el meu reportatge on es veu clarament la feina de Teatre en l'educació. Els explico de forma extensa el meu treball, els meus objectius, els nostres objectius i les meves intencions.

Tots ells són actors amateurs amb gran experiència, però cap d'ells havia sentit a parlar mai del Teatre en Valors. Així doncs, els explico ben bé, fil per randa, tot aquest teatre. Els ensenyo les vivències que vaig gravar en vídeo, les entrevistes que responen els seus dubtes i els parlo de la importància d'aquest teatre.

Tot seguit vam llegir el guió i vam començar a parlar dels personatges. Era molt important acabar l'assaig amb la personalitat dels protagonistes clara. A partir d'aquí, els assajos posteriors ens serien molt més fàcils a nivell interpretatiu. Però no era qüestió de què cadascú expliqués individualment el seu personatge. Era important que tots aportéssim la nostra opinió sobre tots els protagonistes. Així, el personatge es faria més fort i donaria més joc a l'actor.

No obstant, no es va acabar aquí la feina. Volia saber què era el que llegien entre línies. En l'obra, els protagonistes descriuen un quadre amb la qual cosa coneixem les seves inquietuds i preocupacions. Havia de fer-los-hi la prova: entenien el perquè el seu personatge veia el que veia al quadre? Va funcionar. El context que van descriure va ser el correcte, però havien d'entendre el perquè de cada paraula. Així que vam llegir a poc a poc els monòlegs per comprendre perfectament el personatge.

Amb el context aclarit, tots els actors van sortir motivats per la nova experiència que viuríem junts, però una mica espantats per la feina pedagògica.

En detectar aquest espant, em dono compte que haig d'adoptar una actitud forta i segura. Si mostro convicció, ells se sentiran segurs. Potser els vaig aportar molta informació en un sol dia, però volia que veiessin per ells mateixos la necessitat de treballar per aconseguir els nostres propòsits. Ja havia compartit escenari amb ells anteriorment i sabia que em respondrien de seguida. Entre nosaltres, són grans persones i grans actors, molt capacitats per fer raonar els joves, per aconseguir un diàleg, per fer perfectament la part del debat. I tot i que també són joves, podia aprendre molt de les seves experiències i dels seus punts de vista.

L'Albert, la Cris, en Jordi i jo començàvem un viatge junts.

Dia 2

El segon dia, vam començar a muntar escenes. Era important que ens quedés clar com havíem de dir les frases i amb quina intenció les dèiem. Això és una part que es realitza a escena. Si estàs dintre del context, és més fàcil aprendre el perquè de la frase. A més, és important deixar a l'actor improvisar i moure's abans de donar cap indicació, així pot buscar i trobar l'espai escenogràfic. Per tant, vam dedicar l'assaig a familiaritzar-nos a l'escenari utilitzant la improvisació.

També ens va quedar temps per començar la presentació. Tal i com em van dir els actors de Teatre en l'educació, la presentació és una part clau perquè l'obra funcioni. Es tracta de dir al públic qui som i la feina que farem. La presentació està dividida en dues parts, la primera és la general, on un dels actors parla en nom de tot el grup i presenta l'activitat. I l'altre part és realitza en els quatre grups reduïts.

Vam decidir que la primera part parlaria jo. M'havia de marcar una pauta per no saltar-me els punts clau:

1.- Salutació.	3.- Salutació individual de l'actor.
2.- Obra de teatre → Representació. → Debat.	4.- Distribució dels grups. 5.- Explicació públic actiu.

També vam assajar la presentació de cada actor al grup corresponen seguint una pauta:

1.- Salutació.	4.- Respondre preguntes.
2.- Presentació personatge.	5.- Comiat: <i>que disfruteu de l'obra i mantinguem el silenci.</i>
3.- Explicació de la feina.	

Dia 3

El següent dia vam començar a muntar l'obra. Escena per escena, vam marcar posicions i expressions. Era important ajuntar el moviment d'escena amb l'entonació del guió.

Tot i així, encara anàvem llegint el paper i resultava un inconvenient. Vam prometre saber-lo de memòria pel proper dia. Com que tots anàvem de bòlit, vam proposar gravar-lo amb un CD perquè a les estones mortes, com ara a l'hora de conduir, poguéssim estudiar-lo.

L'Albert i la Cristina a l'assaig.

Dies 4, 5 i 6

Amb el guió estudiat, vam muntar tota l'obra. Detall per detall. Vam incorporar elements necessaris per enriquir les escenes. Vam treballar totes les expressions i posicions possibles per escollir la més adequada. Vam resoldre tots els dubtes i la vam repetir més de dos cops. Havia de quedar clara i segura.

També vam aprofitar per pactar el vestuari. Crec que és molt important escoltar els actors com veuen vestit el seu personatge ja que la roba que portem posada mostra la nostra personalitat i és una manera més d'entendre i familiaritzar-te amb el teu personatge. Tot i així, calia acabar de pactar certs detalls.

Dia 7

El setè dia teníem tant l'escenografia, com la llum, el vestuari i el so. La feina de l'assaig consistia en repetir la representació marcant el canvi de vestuari i de so. Era important saber on havia de ser la roba per fer els canvis ràpids i si algun company necessitava ajuda amb un canvi, en quin moment tocava engegar les peces musicals i qui ho havia de fer .

Després de fer-la més d'un cop, va quedar totalment clara i segura.

Vam començar a insistir en la part del debat. Els vaig ensenyar les gravacions que tenia fetes de les obres a les que havia assistit. També vaig tornar-los a explicar la part del debat per resoldre possibles dubtes i vam analitzar els punts de cada personatge per parlar en el debat.

L'Albert, la Cristina i en Jordi a l'assaig

Cada actor va sortir amb una llista per estudiar les escenes amb les que incita el debat en el seu grup.

ERROR: ioerror
OFFENDING COMMAND: image

STACK: